

EUROPSKA PRAVNA ISHODIŠTA IZVRŠENJA OBVEZE PREBROJAVANJA I PRIJAVE PODATAKA O PUTNICIMA I ČLANOVIMA POSADE BRODA

Prof. dr. sc. ŽELJKA PRIMORAC*

UDK 341(4):656.614.2

347.795.4

359.11

DOI 10.21857/yl4okf8zx9

Pregledni znanstveni rad

Primljeno: 23. siječnja 2024.

Prihvaćeno za tisak: 13. ožujka 2024.

U radu se analiziraju europska pravna ishodišta izvršenja obveze prebrojavanja, prijave i prijenosa podataka o putnicima i članovima posade broda koji plovi uliz luke EU-a (Direktiva 98/41/EZ, Direktiva 2002/59/EZ, Direktiva 2010/65/EU i Direktiva (EU) 2017/2109). Ukazuje se na specifičnosti predmetnih rješenja i problematiku necjelovite implementacije europskog zakonodavstva u nacionalne pravne sustave država članica EU-a, što se posebno očitovalo u neusklađenim, kompliciranim i višestrukim postupcima prijave i prijenosa istovrsnih podataka o brodovima, uključujući podatke o ukupnom broju osoba na brodu (putnika i članova posade broda), a posljedično i na većem administrativnom i financijskom opterećenju za brodare. Nadalje, analizirana su pravna rješenja koja uključuju primjenu suvremenih tehnoloških dostignuća u pomorskom prijevozu, digitalizaciju obveze izvoješćivanja i elektroničkog sustava prikupljanja i prijenosa podataka o osobama na brodu za višestruke namjene, uključujući rješenja o objedinjavanju, pojednostavljivanju i koordinaciji postupaka elektroničke prijave i prijenosa predmetnih podataka za brodove, prema rješenjima Uredbe (EU) 2019/1239 koja će se početi primjenjivati 15. kolovoza 2025. godine. Tako je utvrđeno u kojoj su mjeri ostvareni dugogodišnji ciljevi EU-a u vezi s modalitetima prilagodbe postojećih pravnih rješenja izazovima digitalizacije i suvremene pomorske plovidbe, osiguravanja veće učinkovitosti provođenja mjera traganja i spašavanja za osobama s broda te olakšavanja rješavanja posljedica pomorskih nesreća.

Ključne riječi: prebrojavanje; prijava podataka; putnici; članovi posade broda.

* Prof. dr. sc. Željka Primorac, redovita profesorica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu, Domovinskog rata 8, 21000 Split, e-adresa: zeljka.primorac@pravst.hr.

1. UVOD

Kroz europske pomorske luke godišnje se preveze više od četiristo milijuna putnika,¹ a nacionalni putnički brodovi, odnosno brodovi koji plove između luka država članica prevezu sto dvadeset milijuna putnika.² Na temelju tih podataka možemo zaključiti kako pomorski putnički prijevoz u EU-u ima vrlo važnu ulogu za nacionalne gospodarske sustave država članica EU-a, ali i za ukupno europsko gospodarstvo. Radi održavanja visoke razine sigurnosti europskog pomorskog prometa, uključujući i unaprjeđenje zaštite članova posade broda³ i putnika na brodovima, doneseni su mnogobrojni sigurnosni standardi. Jedan od njih odnosi se na provođenje postupaka prikupljanja i prijenosa podataka o članovima posade i putnicima na putničkim brodovima.⁴ Njegovo je provođenje pridonijelo sprječavanju prekapacitiranosti brodova (s obzirom na ukupan broj osoba koje je dopušteno prevoziti putničkim brodovima),⁵ ali i boljoj učinkovitosti provođenja operacija traganja i spašavanja⁶ (u slučajevima kada nisu ispunjeni uvjeti za sigurnu plovidbu putničkih brodova ili je zbog nastanka pomorske nesreće⁷

¹ Više o pomorskom putničkom prometu u EU-u vidjeti Stupalo, V.; Jugović, A.; Mrvica, A., *Quantitative Analysis of Maritime Passenger Transport in Europe*, *Naše more*, god. 63 (2016.), br. 4, str. 256-263.

² Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću, REFIT Prilagodba kursa: Provjera prikladnosti zakonodavstva EU-a o sigurnosti putničkih brodova, COM(2015) 508 final, 16. listopada 2015., str. 2, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:52015DC0508> (pristup 26. rujna 2023.).

³ Više o uvjetima koji moraju biti ispunjeni za stjecanje statusa člana posade broda vidjeti Bolanča, D., *Prometno pravo Republike Hrvatske*, Pravni fakultet u Splitu, Split, 2016., str. 117-121.

⁴ Danas se na putničkim brodovima prevozi više od pet tisuća osoba (putnika i članova posade broda).

⁵ Sposobnost broda za plovidbu utvrđuje se kontrolom propisanog broja stručno osposobljenih članova posade, smještaja i broja ukranih putnika te krcanja tereta. Vidjeti Luttenberger, A., *Pomorsko upravno pravo*, Pomorski fakultet u Rijeci, Rijeka, 2008., str. 111.

⁶ Traganje prethodi operaciji spašavanja ako pozicija osoba ili objekta koji je u opasnosti nije poznata (v. Milošević-Pujo, B.; Jurčević, E., *Traganje i spašavanje na moru*, *Naše more*, god. 53 (2006.), br. 1-2, str. 38). Više o traganju i spašavanju vidjeti Bolanča, D.; Amižić Jelovčić, P., *Pomorsko pravo*, Pravni fakultet u Splitu, Split, 2023., str. 87-92; Amižić Jelovčić, P.; Primorac, Ž.; Mandić, N., *Obalna straža Republike Hrvatske – pravni okvir*, Pravni fakultet u Splitu, Split, 2017., str. 76-82; Bolanča, D., *Hrvatsko plovidbeno upravno pravo*, Pravni fakultet u Splitu, Split, 2015., str. 55-57; Pavić, D., *Pomorsko imovinsko pravo*, Književni krug, Split, 2006., str. 351-390.

⁷ Detaljnije o pomorskim nesrećama koje su rezultirale velikim brojem smrtnih slučajeva putnika i/ili članova posade broda vidjeti Wang, X.; Xia, G.; Zhao, J.; Wang, J.; Yang, Z.; Loughney, S.; Fang, S.; Zhang, S.; Xing, Y.; Liu, Z., *A Novel Method for the Risk Assessment of Human*

trebalo poduzeti mjere traganja i spašavanja). Prema podacima godišnjeg izvješća Europske agencije za pomorsku sigurnost (u nastavku: EMSA)⁸ iz listopada 2022. godine, u razdoblju od 2014. do 2021. godine ukupno je provedeno dvije tisuće petsto devedeset šest mjera traganja i spašavanja osoba s brodova (najviše s ribarskih brodova – 55,6 %, zatim teretnih brodova – 24,5 % te putničkih brodova – 9,8 %).⁹

Pomorski je promet izrazito međunarodna djelatnost podložna uvjetima globalnog tržišta i međunarodnoj pravnoj regulaciji.¹⁰ Na globalnoj je razini donesena Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskih života na moru iz 1974. godine (u nastavku: Konvencija SOLAS),¹¹ kao najvažniji i najpotpuniji

Evacuation from Cruise Ships in Maritime Transportation, *Reliability Engineering and System Safety*, god. 230 (2023.), str. 2. Više o istraživanju pomorskih nesreća vidjeti Čorović, B.; Djurović, P., *Research of Marine Accidents through the Prism of Human Factors*, *Promet – Traffic & Transportation*, god. 25 (2013.), br. 4, str. 369-377. Detaljnije o provođenju istraga pomorskih nesreća radi sprječavanja nastanka novih pomorskih nesreća vidjeti Mandaraka-Sheppard, A., *Modern Maritime Law, Volume 2: Managing Risks and Liabilities*, Informa Law from Routledge, Abingdon, 2013., str. 43; Graziano, A.; Teixeira, A. P.; Guedes Soares, C., *Application of the TRACEr Taxonomy for the Codification of Grounding and Collision Accidents*, Guedes Soares, C.; Santos, T. A. (ur.), *Maritime Technology and Engineering*, 1. izdanje, CRC Press, Leiden, 2014., str. 216; Baxter, T., *Independent Investigation of Transportation Accidents*, *Safety Science*, god. 19 (1995.), br. 2-3, str. 271-278; Stoop, J.; Roed-Larsen, S., *Public Safety Investigations – A New Evolutionary Step in Safety Enhancement?*, *Reliability Engineering and System Safety*, god. 94 (2009.), br. 9, str. 1471-1479. Više o europskom pravnom okviru provođenja istraga pomorskih nesreća vidjeti Rukavina, B.; Luttenberger, A., *Investigations of Maritime Accidents Involving Passenger Ships in the Republic of Croatia*, *Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law*, god. 60 (2021.), br. 175, str. 142-144; Primorac, Ž., *Konsolidacija europskih načela sigurnosnih istraga pomorskih nesreća*, Čizmić, J.; Radić, Ž.; Seršić, V. (ur.), *Zbornik radova sa znanstveno-stručnog skupa »In memoriam prof. dr. sc. Vjekoslav Šmid«*, *Aktualnosti građanskog prava, prava u turizmu, pomorskog prava i prava mora te upravnog prava*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu i Grad Rab, Rab, 2014., str. 62-91; Primorac, Ž., *Aktualnosti u sustavu obavljanja upravnih istraga pomorskih nesreća prema najnovijim rješenjima hrvatskih pomorskopравnih propisa*, Amižić Jelovčić, P. (ur.), *Zbornik radova s 1. međunarodne znanstvene konferencije pomorskog prava »Suвременi izazovi pomorske plovidbe« – ISCML 2016*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2017., str. 335-352.

⁸ Engl. *European Maritime Safety Agency*.

⁹ EMSA, *Annual Overview of Marine Casualties and Incidents 2022*, str. 33, <https://www.emsa.europa.eu/newsroom/latest-news/item/4867-annual-overview-of-marine-casualties-and-incidents-2021.html> (pristup 25. rujna 2023.).

¹⁰ Bulum, B., *Pomorski promet*, Radionov, N.; Marin, J. (ur.), *Europsko prometno pravo*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2011., str. 231.

¹¹ Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskih života na moru (engl. *International Convention for the Safety of Life at Sea*) usvojena je 1. studenoga 1974. godine, a stupila je na snagu 25. svibnja 1980. godine. Detaljnije vidjeti Luttenberger, A., *Pomorsko upravno pravo, op. cit.*, str. 19-20.

međunarodni instrument o sigurnosti plovidbe na moru,¹² kojom su određeni minimalni standardi sigurnosti za gradnju, opremu i djelovanje broda,¹³ odnosno minimalne sigurnosne mjere za putničke brodove.¹⁴ Konvencijom SOLAS (glava III. »Sredstva i uređaji za spašavanje«, dio B »Zahtjevi za brodove i sredstva za spašavanje«, poglavlje II. »Putnički brodovi (dodatni zahtjevi)«, pravilo 27. »Podaci o putnicima«) jasno je propisano kako sve osobe na putničkim brodovima, uključujući putnike, moraju biti prebrojane prije isplovljavanja (st. 1.), a za potrebe provođenja eventualnih operacija traganja i spašavanja trebalo je do 1. siječnja 1999. godine početi prikupljati podatke o imenima i spolu svih putnika razvrstavajući ih u kategorije: odrasli, djeca i bebe (st. 3.).

2. EUROPSKI PRINCIPI PRIJAVE I PRIJENOSA PODATAKA O OSOBAMA NA BRODU – *DE LEGE LATA*

Na europskoj razini, važnije sigurnosne mjere za zaštitu putnika na putničkim brodovima usvojene su nakon dviju pomorskih nesreća putničkih brodova *Herald of Free Enterprise* (1987. godine, u kojoj je poginulo sto devedeset tri osobe)¹⁵ i *Estonia* (1994. godine, u kojoj je poginulo osamsto pedeset dvije osobe).¹⁶ Navedene pomorske nesreće ukazale su kako nedostupnost podataka

¹² Grabovac, I.; Kaštela, S., *Međunarodni i nacionalni izvori hrvatskoga prometnog prava*, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Književni krug, Zagreb / Split, 2013., str. 80.

¹³ Grabovac, I., *Suvremeno hrvatsko pomorsko pravo i Pomorski zakonik*, Književni krug, Split, 2005., str. 34.

¹⁴ Vidjeti Konvenciju SOLAS, glavu III. »Sredstva i uređaji za spašavanje«, dio B »Zahtjevi za brodove i sredstva za spašavanje«.

¹⁵ Vidjeti Smith, G. W., *Management Obligations for Health and Safety*, CRC Press, Boca Raton, 2011., str. 54, 135; Yang, Z.; Wang, J., *Ship Formal Safety Assessment*, Talley, W. K. (ur.), *Maritime Safety, Security and Piracy*, Informa Law from Routledge, London, 2008., str. 32. Kao rezultat te pomorske nesreće donesen je Međunarodni pravilnik o upravljanju sigurnošću (engl. *International Safety Management Code*, u nastavku: Pravilnik ISM). Više o tome vidjeti Ibn Awal, Z.; Hasegawa, K., *A Study on Accident Theories and Application to Maritime Accidents*, *10th International Conference on Marine Technology, MARTEC 2016, Procedia Engineering*, god. 194 (2017.), str. 299. Pravilnik ISM je glava IX. Konvencije SOLAS koja uvodi više svjetske standarde u vezi s upravljanjem broda, bilo da je riječ o zapovjednicima, časnicima ili članovima posade ili o zahtjevima funkcionalnosti u smislu postupaka upravljanja unutar brodarskih tvrtki na kopnu (v. Bolanča, D., *Prometno pravo Republike Hrvatske*, op. cit., str. 72). Više o dvostrukoj funkciji Pravilnika ISM-a vidjeti Pavić, D., *Pomorsko pravo*, knjiga druga, Visoka pomorska škola u Splitu, Split, 2002., str. 107; Grabovac, I.; Kaštela, S., *Međunarodni i nacionalni izvori...*, op. cit., str. 91.

¹⁶ Vidjeti Dhillon, B. S., *Transportation Systems Reliability and Safety*, CRC Press, Boca Raton, 2016., str. 155; Whittingham, R., *The Blame Machine: Why Human Error Causes Accidents*,

o putnicima na putničkim brodovima (njihov broj i identitet) može uzrokovati poteškoće nadležnim tijelima u pripremi i učinkovitosti provođenja operacija traganja i spašavanja. Kao rezultat toga, a na temelju predmetnih rješenja Konvencije SOLAS¹⁷ (koja se ne primjenjuju na domaću plovidbu), 18. lipnja 1998. godine donesen je prvi europski zakonodavni propis kojim se, na europskoj razini, detaljnije normiraju postupci prebrojavanja i prikupljanja podataka o osobama na brodu (putnicima i članovima posade). Radi se o Direktivi Vijeća 98/41/EZ o upisu osoba koje putuju putničkim brodovima koji plove prema lukama ili iz luka država članica Zajednice (u nastavku: Direktiva 98/41/EZ).¹⁸ Svrha te direktive jest osigurati da broj putnika na putničkom brodu¹⁹ ne prelazi ukupan broj osoba²⁰ (uključujući i članove posade broda) koje je brod ovlašten prevoziti sa svojom sigurnosnom opremom,²¹ odnosno spriječiti prekapacitiranost ukupnog broja osoba na putničkim brodovima.²² Nadalje, cilj je osigurati veću učinkovitost pri provođenju operacija traganja i spašavanja te rješavanja posljedica nesreća²³ (čl. 1. Direktive 98/41/EZ).

Routledge, London, 2004., str. 130-131; Yang, Z.; Wang, J., *Ship Formal Safety Assessment, op. cit.*, str. 33. Nastanak pomorske nesreće broda *Estonia* pridonio je donošenju novih europskih pravnih rješenja, a neka su od njih sadržana u Direktivi Vijeća 1999/35/EZ od 29. travnja 1999. o sustavu obveznih pregleda radi sigurnog obavljanja linijske plovidbe ro-ro putničkih brodova i brzih putničkih plovila, SL L 138, 1. lipnja 1999. Više o tome vidjeti Vatankhan, S., *EU-Regulations on Inquiries into Maritime Casualties*, Ehlers, P.; Lagoni, R. (ur.), *Enforcement of International and EU Law in Maritime Affairs*, LIT Verlag, Münster, 2008., str. 129.

¹⁷ Witt, J. A., *Obligations and Control of Flag States: Developments and Perspectives in International Law and EU Law*, LIT Verlag, Münster, 2007., str. 139.

¹⁸ Direktiva Vijeća 98/41/EZ od 18. lipnja 1998. o upisu osoba koje putuju putničkim brodovima koji plove prema lukama ili iz luka država članica Zajednice, SL L 188, 2. srpnja 1998.

¹⁹ Putnički brod znači pomorski brod ili pomorsko brzo plovilo koje prevozi više od dvanaest putnika (čl. 2. st. 1. druga alineja Direktive 98/41/EZ). Rješenja Direktive 98/41/EZ ne primjenjuju se na: a) ratne brodove i brodove za prijevoz vojnih trupa te b) jahte za odmor, osim kada imaju ili će imati posadu i prevoze više od dvanaest putnika u komercijalne svrhe (čl. 3. Direktive 98/41/EZ).

²⁰ Osobe znači svi ljudi na brodu, neovisno o dobi (čl. 2. st. 1. prva alineja Direktive 98/41/EZ).

²¹ Preambula t. 3. Direktive 98/41/EZ.

²² Pape, M., *Registration of Persons on Board Passenger Ships*, str. 7, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/595901/EPRS_BRI\(2017\)595901_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/595901/EPRS_BRI(2017)595901_EN.pdf) (pristup 26. rujna 2023.).

²³ Prikupljeni podaci o osobama na putničkom brodu pridonose uspješnosti u rješavanju posljedica nesreće, odnosno provođenju postupaka identifikacije osoba koje su sudjelovale u nesreći, pojašnjenju informacija o pravnim pitanjima u vezi s nesrećom i pridonosenju primjerenijoj medicinskoj skrbi o spašenim osobama (preambula t. 4. Direktive 98/41/EZ).

Zapovjednik broda odgovoran je za sigurnu realizaciju pomorskog pothvata i za puno pridržavanje odgovarajućih pravila.²⁴ Treba ga smatrati pomoćnikom brodarka²⁵ koji je na temelju položaja na koji je postavljen, odnosno radnog mjesta na kojem se nalazi ovlašten djelovati u ime i za račun brodarka na brodu na kojemu zapovijeda.²⁶ Prema odredbama čl. 4. st. 1. i čl. 7. Direktive 98/41/EZ, sve osobe na putničkom brodu koji isplovljava iz luke smještene u državi članici moraju biti prebrojane prije isplovljavanja, a zapovjednik broda dužan je osigurati da broj osoba na brodu ne prelazi broj koji je propisan. Nakon prebrojavanja osoba na brodu, a prije isplovljavanja putničkog broda, zapovjednik putničkog broda²⁷ i popisivač putnika²⁸ kompanije ili sustav kompanije²⁹ na kopnu koji obavlja istu ulogu moraju biti obaviješteni o ukupnom broju osoba na putničkom brodu.³⁰ Ovim rješenjem nije propisano tko je dužan izvršiti prebrojavanje osoba na brodu, nego su jasno navedene osobe koje moraju biti obaviještene o njihovu ukupnom broju. Prije isplovljavanja putničkog broda, zapovjednik broda uvijek mora biti obaviješten o ukupnom broju osoba na brodu. Osim njega, s predmetnim podacima mora biti upoznat i popisivač putnika kompanije ili sustav kompanije na kopnu koji obavlja istu ulogu.

Obveze prebrojavanja i obavještavanja nadležnih osoba o ukupnom broju osoba na putničkom brodu moraju biti izvršene prije njegova isplovljavanja.

²⁴ Lušić, Z.; Kos, S., Utjecaj brodarka na odluke zapovjednika broda, *Naše more*, god. 58 (2011.), br. 3-4, str. 95. Više o dužnosti zapovjednika broda u vezi sa sigurnosti broda i plovidbe vidjeti Bolanča, D., *Prometno pravo Republike Hrvatske*, op. cit., str. 128-129; Luttenberger, A., *Pomorsko upravno pravo*, op. cit., str. 177-178; Grabovac, I.; Perlain, J., *Prava i dužnosti pomoraca*, Školska knjiga, Zagreb, 1978., str. 41-42.

²⁵ Više o ulozi zapovjednika broda kao zakonskog zastupnika brodarka kojeg brodarkar imenuje i razrješava dužnosti vidjeti Pavić, D., *Pomorsko imovinsko pravo*, op. cit., str. 52, 383.

²⁶ Barbić, J., Zapovjednik broda – punomoćnik brodarka po zaposlenju, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, god. 58 (2008.), br. 1-2, str. 29.

²⁷ Više o funkcijama i ovlaštenjima zapovjednika broda vidjeti Bolanča, D., *Prometno pravo Republike Hrvatske*, op. cit., str. 127-133.

²⁸ Popisivač putnika znači »odgovorna osoba na kopnu koju odredi kompanija radi ispunjavanja obaveza prema ISM pravilniku ili osoba na kopnu koju odredi kompanija kao odgovornu za čuvanje podataka o osobama koje su se ukrcale na putnički brod kompanije« (čl. 2. st. 1. šesta alineja Direktive 98/41/EZ). Više o odgovornosti kompanije za »sigurnosni aspekt« upravljanja brodom prema Pravilniku ISM-u vidjeti Skorupan, V., Novine u pravnom reguliranju odgovornih osoba u hrvatskom Pomorskom zakoniku iz 2004., *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, god. 56 (2006.), br. 5, str. 1350, 1363.

²⁹ Kompanija znači vlasnik putničkog broda ili bilo koja druga organizacija ili osoba kao što je upravitelj ili zakupnik broda, koji je od vlasnika preuzeo odgovornost za upravljanje radom putničkog broda (čl. 2. st. 1 četvrta alineja Direktive 98/41/EZ).

³⁰ Čl. 4. st. 2. Direktive 98/41/EZ.

Obveza prenošenja informacija o ukupnom broju osoba na brodu sadržana je u čl. 4. st. 1. Direktive 2002/59/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2002. o uspostavi sustava nadzora plovidbe i informacijskog sustava Zajednice (u nastavku: Direktiva 2002/59/EZ).³¹ Prema prilogu I. »Popis podataka koji se prijavljuju«, dijelu 1. »Podaci koji se prijavljuju u skladu s člankom 4. – Opći podaci« Direktive 2002/59/EZ³² propisana je obveza brodar³³, agenta³⁴ ili zapovjednika broda (broda³⁵ od 300 BT ili više, koji je na putu za luku države članice)³⁶ da prijave lučkoj upravi³⁷ ukupan broj osoba na brodu.³⁸ U ovom je

³¹ Direktiva 2002/59/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2002. o uspostavi sustava nadzora plovidbe i informacijskog sustava Zajednice i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 93/75/EEZ, SL L 208, 5. kolovoza 2002.

³² Predmetna rješenja nisu mijenjana izmjenama Direktive 2002/59/EZ iz 2011. i 2014. godine (v. Direktiva Komisije 2011/15/EU od 23. veljače 2011. o izmjeni Direktive 2002/59/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi sustava nadzora plovidbe i informacijskog sustava Zajednice, SL L 49, 24. veljače 2011.; Direktiva Komisije 2014/100/EU od 28. listopada 2014. o izmjeni Direktive 2002/59/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi sustava nadzora plovidbe i informacijskog sustava Zajednice, SL L 308, 29. listopada 2014.).

³³ Prema odredbi čl. 3. st. 1.b) Direktive 2002/59/EZ, brodarom se smatra vlasnik ili upravitelj broda. Više o brodaru kao nositelju brodarske djelatnosti i odgovornoj osobi za izvršenje pomorskog pothvata vidjeti Pavić, D., *Pomorsko imovinsko pravo*, op. cit., str. 51-52. Više o upravitelju broda kao osobi koja može voditi brigu o upravljanju sigurnošću vidjeti Skorupan, V., *Novine u pravnom reguliranju...*, op. cit., str. 1348.

³⁴ Agent znači svaka osoba koja ima mandat ili je ovlaštena za dostavu podataka u ime brodara (čl. 3. st. 1.c) Direktive 2002/59/EZ).

³⁵ U smislu rješenja Direktive 2002/59/EZ, brodom se smatra svaki pomorski brod ili plovilo (čl. 3. st. 1.f) Direktive 2002/59/EZ).

³⁶ Riječ je o obvezi koja postoji prije ulaska broda u luke EU-a, dakle, prije uplovljavanja u luke EU-a. Budući da u luke EU-a godišnje pristaje više od dva milijuna brodova, svaki se put moraju ispuniti obveze izvješćivanja. Vidjeti European Commission, Commission Staff Working Document, Evaluation of the Directive 2010/65/EU on Reporting Formalities for Ships Arriving in and/or Departing from Ports of the Member States, Brussels, SWD(2018) 235 final, 16. svibnja 2018., str. 5, <https://transport.ec.europa.eu/system/files/2018-05/swd20180234-eval.pdf> (pristup 10. rujna 2023.).

³⁷ Lučka uprava znači nadležna uprava ili tijelo koje, za svaku luku, države članice odrede za primanje i prosljeđivanje podataka koji se dostavljaju u skladu s ovom Direktivom (čl. 3. st. 1.l) Direktive 2002/59/EZ). Više o jurisdikciji obalne države u pomorskom nadzoru prema rješenjima Direktive 2002/59/EZ vidjeti Luttenberger, A.; Zec, D., *Interesi obalne države u pomorskom nadzoru*, *Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law*, god. 49 (2010.), br. 164, str. 356.

³⁸ Iako odredbom čl. 3. st. 2. Direktive 2002/59/EU nije isključena primjena njezinih rješenja u odnosu na putničke brodove, možemo uočiti kako još uvijek nema putničkih brodova koji bi zadovoljili uvjete čl. 3. st. 1. Direktive 2002/59/EZ s obzirom na volumen broda (300 BT), premda se s godinama povećavao volumen tih brodova. Više o najvećim putničkim brodovima vidjeti *Largest Cruise Ships Worldwide, by Gross Tonnage* (do travnja 2023.

slučaju europski zakonodavac izričito naveo kako izvršenje obveze prijave ukupnog broja osoba na brodu tereti jednu od navedenih osoba: brodar, agenta ili zapovjednika broda. Jasno je i naveden rok za izvršenje predmetne obveze: a) najmanje dvadeset četiri sata unaprijed ili b) najkasnije u vrijeme kada brod napušta prethodnu luku, ako je vrijeme putovanja kraće od dvadeset četiri sata ili c) ako luka pristajanja nije poznata ili je promijenjena tijekom putovanja, čim ti podaci budu poznati.³⁹ Predmetnim se rješenjima poboljšava odaziv nadležnih tijela u slučaju nesreća, nezgoda ili potencijalno opasnih situacija na moru, uključujući postupke traganja i spašavanja (čl. 1. Direktive 2002/59/EZ), čime se ostvaruje i svrha Direktive 2002/59/EZ. Pomorski prijevoz uključuje provođenje brojnih administrativnih postupaka koje nadležna tijela javne uprave zahtijevaju kroz dokumentaciju i prijavu informacija⁴⁰ (među ostalim, odnose se i na podatke o ukupnom broju osoba na brodu), a koje je jedna od nadležnih osoba (brodar, agent ili zapovjednik broda) dužna prijaviti i razmijeniti pri uplovljavanju i/ili isplovljavanju broda iz luke EU-a. U tom je kontekstu važan razvoj europskog sustava razmjene pomorskih informacija⁴¹ (*SafeSeaNet*) koji omogućava razmjenu informacija (uključujući i podatke o ukupnom broju osoba na brodu) između pomorskih informacijskih sustava država članica, a koje su prikupljene nadzorom pomorske plovidbe. Uvođenjem sustava *SafeSeaNeta* nastoji se poboljšati sustav prikupljanja i razmjene podataka između nacionalnih pomorskih administracija.⁴² Razmjena podataka u elektroničkom obliku putem *SafeSeaNeta* trebala bi doprinijeti smanjenju administrativnog opterećenja i troškova za industriju i države članice.⁴³

Osim podataka o ukupnom broju osoba na putničkom brodu (njihovu prebrojavanju i izvješćivanju prema rješenjima čl. 4. st. 1. i 2. Direktive 98/41/EZ) te

godine), dostupno na <https://www.statista.com/statistics/264515/ranking-of-the-cruise-ships-worldwide-by-gross-tonnage/> (pristup 26. rujna 2023.).

³⁹ Čl. 4. st. 1. Direktive 2002/59/EZ. Predmetna rješenja nisu mijenjana izmjenama i dopunama Direktive 2002/59/EZ iz 2009. godine (v. Direktiva 2009/17/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o izmjeni Direktive 2002/59/EZ o uspostavi sustava nadzora plovidbe i informacijskog sustava Zajednice, SL L 131, 28. svibnja 2009. (u nastavku: Direktiva 2009/17/EZ)), kao ni izmjenama i dopunama iz 2011. i 2014. godine (v. bilješku 32).

⁴⁰ Vidjeti Europska komisija, Izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi Direktive 2010/65/EU o službenom postupku prijave za brodove koji dolaze u luke i/ili odlaze iz luka država članica, COM/2014/0320 final, 52014DC0320, 25. lipnja 2014., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:52014DC0320> (pristup 20. rujna 2023.).

⁴¹ Čl. 2. Direktive 2009/17/EZ.

⁴² Ćorić, D.; Šantić, I., Nadzor sigurnosti plovidbe i utvrđivanje prekršajne odgovornosti, *Pravni vjesnik*, god. 28 (2012.), br. 2, str. 82.

⁴³ Preambula t. 23. Direktive 2009/17/EZ.

podataka o ukupnom broju osoba na brodu (prijavi njihova ukupnog broja prema rješenjima čl. 4. st. 1. Direktive 2002/59/EZ) obavlja se i evidencija njihovih osobnih podataka.⁴⁴ Naime, u slučaju plovidbe koja je dulja od dvadeset milja od mjesta isplavljanja, o osobama na putničkom brodu skupljaju se (prije isplavljanja) i prosljeđuju (popisivaču putnika kompanije ili sustavu kompanije na kopnu koji obavlja istu ulogu najkasnije trideset minuta nakon isplavljanja)⁴⁵ sljedeći podaci: a) prezimena osoba na brodu, b) njihova imena ili inicijali, c) spol, d) podatak o dobnoj skupini (odrasla osoba, dijete ili beba) kojoj svaka osoba pripada, ili dob ili godina rođenja⁴⁶ i e) podatak o potrebi za posebnom skrbi ili pomoći u situacijama nužnosti kada to dobrovoljno iskaže putnik⁴⁷ (čl. 5. st. 1. i 2. Direktive 98/41/EZ).⁴⁸ Na temelju ove odredbe uviđamo kako će sve osobe koje se nalaze na putničkom brodu koji isplavlja na plovidbu dulju od dvadeset milja⁴⁹ biti prebrojane prije isplavljanja te će biti uzeti njihovi osobni podaci.⁵⁰ Ako je riječ o plovidbi koja je

⁴⁴ Više o usporedbi odgovarajućih rješenja Konvencije SOLAS i Direktive 98/41/EZ vidjeti Ringbom, H., *The EU Maritime Safety Policy and International Law*, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden, 2008., str. 257.

⁴⁵ Uviđamo kako su prema odredbi čl. 8. Direktive 98/41/EZ propisane dužnosti svake kompanije koja preuzme odgovornost za upravljanje radom putničkog broda: a) uspostaviti sustav za upis podataka o putnicima (predmetni sustav treba zadovoljavati kriterije čitljivosti, dostupnosti, upotrebljivosti i sigurnosti podataka (čl. 11. Direktive 98/41/EZ)), b) imenovati popisivača putnika odgovornog za čuvanje i prenošenje tih podataka u slučaju nužnosti ili pri rješavanju posljedica nesreće i c) osigurati da su podaci koji se traže u svakom trenutku spremni za prenošenje imenovanom tijelu za traganje i spašavanje u slučaju nužnosti ili pri rješavanju posljedica nesreće.

⁴⁶ Podaci od a) do d) zahtijevani su za sve osobe na brodu (putnike i članove posade putničkog broda).

⁴⁷ Ovaj se podatak bilježi samo u odnosu na putnika koji dobrovoljno ukaže na potrebu za posebnom pomoći ili skrbi u situacijama nužnosti (čl. 5. st. 1. Direktive 98/41/EZ). Kompanija je dužna osigurati da se navedeni podaci ispravno zabilježe i dostave zapovjedniku broda prije nego što isplovi putnički brod (čl. 8. Direktive 98/41/EZ).

⁴⁸ Čl. 5. Direktive 98/41/EZ primjenjuje se od 1. siječnja 2000. godine (čl. 15. st. 1. Direktive 98/41/EZ).

⁴⁹ Država članica iz čije luke putnički brod isplavlja može sniziti granicu od dvadeset milja (čl. 9. st. 1. Direktive 98/41/EZ).

⁵⁰ Država članica iz čije luke putnički brodovi plove na domaćim plovidbama ili dvije države članice između čijih luka plove putnički brodovi mogu od Komisije zatražiti odstupanje, u cijelosti ili djelomično, od zahtjeva bilježenja podataka navedenih u čl. 5. st. 1. ako smatraju da je to za kompanije neizvedivo (čl. 9. st. 4. Direktive 98/41/EZ). Primjenjujući predmetnu odredbu, Republici Italiji odobren je 2016. godine zahtjev za odstupanjem u vezi s obvezom propisane čl. 5. st. 1. Direktive 98/41/EZ u odnosu na brodove koji plove na tri relacije (v. Provedbena odluka Komisije (EU) 2016/1109 od 6. srpnja 2016. o zahtjevu za odstupanje Italije u skladu s člankom 9. stavkom 4. Direktive Vijeća 98/41/EZ o upisu osoba koje putuju putničkim brodovima koji plove prema lukama ili iz luka država člani-

kraća od dvadeset milja od mjesta isplovljavanja, osobe će biti samo prebrojane.

Kako bi se pojednostavio i standardizirao postupak elektroničkog prijenosa svih informacija, uključujući i podatke o ukupnom broju osoba na brodu (prema rješenjima Direktive 2002/59/EZ) koje su brodovi dužni prijaviti prije uplovljavanja u luke država članica, odnosno nakon isplovljavanja iz navedenih luka, donesena je Direktiva 2010/65/EU o službenom postupku prijave za brodove koji dolaze u luke i/ili odlaze iz luka država članica⁵¹ (čl. 1. st. 1. i 2. Direktive 2010/65/EU). Svrha njezina rješenja jest pojednostaviti i uskladiti (harmonizirati) administrativne postupke pružanja i primanja informacija od brodova koji uplovljavaju u luke EU-a,⁵² a koji se primjenjuju u pomorskom prijevozu. To se obavlja standardiziranjem elektroničkog prijenosa informacija,⁵³ odnosno izvršavanjem prijave u elektroničkom obliku i racionaliziranjem službenog postupka prijave (čl. 1. st. 1. Direktive 2010/65/EU). Njima se potiče uporaba elektroničkog oblika prijenosa informacija određujući kako službeni postupak prijave⁵⁴ (koji se primjenjuje

ca Zajednice, SL L 183, 8. srpnja 2016.); Kraljevini Danskoj i Saveznoj Republici Njemačkoj odobren je 2017. godine zahtjev za odstupanjem u vezi s obvezom propisane čl. 5. st. 1. Direktive 98/41/EZ u odnosu na brodove koji plovo na jednoj relaciji (v. Provedbena odluka Komisije (EU) 2017/711 od 18. travnja 2017. o zahtjevu za odstupanje Kraljevine Danske i Savezne Republike Njemačke u skladu s člankom 9. stavkom 4. Direktive 98/41/EZ o upisu osoba koje putuju putničkim brodovima koji plovo prema lukama ili iz luka država članica Zajednice, SL L 104, 20. travnja 2017.); Republici Hrvatskoj odobren je 2017. godine zahtjev za odstupanjem u vezi s obvezom propisane čl. 5. st. 1. Direktive 98/41/EZ u odnosu na brodove koji plovo na četrnaest relacija (v. Provedbena odluka Komisije (EU) 2017/729 od 20. travnja 2017. o zahtjevu za odstupanje Republike Hrvatske u skladu s člankom 9. stavkom 4. Direktive 98/41/EZ o upisu osoba koje putuju putničkim brodovima koji plovo prema lukama ili iz luka država članica Zajednice, SL L 107, 25. travnja 2017.).

⁵¹ Direktiva 2010/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o službenom postupku prijave za brodove koji dolaze u luke i/ili odlaze iz luka država članica i o stavljanju izvan snage Direktive 2002/6/EZ, SL L 283, 29. listopada 2010. (u nastavku: Direktiva 2010/65/EU).

⁵² Vidjeti Marten, B., Port State Jurisdiction over Vessel Information: Territoriality, Extraterritoriality and the Future of Shipping Regulation, *The International Journal of Marine and Coastal Law*, god. 31 (2016.), br. 3, str. 481-482.

⁵³ Elektronički prijenos podataka znači proces prijenosa digitalno kodiranih informacija uporabom prilagodljivog strukturiranog formata koji se može izravno upotrebljavati za računalnu pohranu i obradu (čl. 2. st. 1.f) Direktive 2010/65/EU). Prema odredbi čl. 5. st. 1. Direktive 2010/65/EU, države članice prihvatile su službeni postupak prijave u elektroničkom obliku te prijenos podataka preko jedinstvenog prozora koji povezuje *SafeSeaNet*, e-Carinu i druge elektroničke sustave te predstavlja mjesto na kojem se, u skladu s Direktivom 2010/65/EU, prijavljuju sve informacije jedanput i stavljaju na raspolaganje državama članicama (čl. 5. st. 1. Direktive 2010/65/EU) najkasnije do 1. lipnja 2015. godine.

⁵⁴ Vidjeti Koliouisis, I.; Koliouisis, P.; Katsoulakos, T., Maritime Single Windows: Lessons Learned from the eMAR Project, Ehlers, S. et al. (ur.), *Maritime-Port Technology and Deve-*

na pomorski prijevoz za brodove koji uplovljavaju u luke smještene u državama članicama i isplavljanju iz tih luka – čl. 1. st. 2. Direktive 2010/65/EU) uključuje i dužnost dostave informacija, odnosno podataka koji su navedeni u prilogu »Popis službenih postupaka prijave« Direktive 2010/65/EZ.⁵⁵ Predmetna rješenja uključuju dužnost dostave i informacija (podataka) o ukupnom broju osoba na brodu⁵⁶ prema čl. 4. Direktive 2002/59/EZ. Europski je zakonodavac, odredbom čl. 4. Direktive 2010/65/EU, propisao identična pravna rješenja koja se odnose na rok podnošenja službene prijave podataka. Novine u vezi sa službenim postupkom prijave odnosile su se na uputu državama članicama EU-a da prihvate obrasce IMO FAL za obavljanje službenog postupka prijave⁵⁷ te prihvate dostavu traženih podataka, prema europskim pravnim rješenjima, u papirnatom obliku najkasnije do 1. lipnja 2015. godine (čl. 7. Direktive 2010/65/EU).

Direktivom 2010/65/EU proširen je, u odnosu na rješenja čl. 4. st. 1. Direktive 2002/59/EZ, krug osoba od kojih se može zahtijevati ispunjenje obveze dostave predmetnih informacija. Riječ je obvezi koja tereti zapovjednika ili svaku drugu osobu koju je propisno ovlastio brodar.⁵⁸ Također, rješenja čl. 4. Direktive 2010/65/EU propisuju kako se predmetni podaci dostavljaju nadležnom tijelu

lopment, Taylor & Francis Group, London, 2015., str. 27-28; Wawruch, R., *The Concept of a Single Window in e-Navigation and According to the EU Regulations*, *International Journal on Marine Navigation and Safety of Sea Transportation*, god. 9 (2015.), br. 4, str. 555.

⁵⁵ Popis službenih postupaka prijave iz Direktive 2010/65/EU uključuje četrnaest kategorija informacija koje proizlaze iz europskih i međunarodnih pravnih propisa uz pravo države članice EU-a da uključi i dodatne kategorije podataka koje ta država zahtijeva u skladu s nacionalnim zakonodavstvom. Ovi zahtjevi zajedno uključuju oko dvjesto trideset podatkovnih elemenata (v. European Commission, Commission Staff Working Document, *Evaluation of the Directive 2010/65/EU on Reporting Formalities for Ships Arriving in and/or Departing from Ports of the Member States*, *op. cit.*, str. 26).

⁵⁶ Ovdje je važno istaknuti kako je dodatkom »Obrazac za pružanje informacija o sigurnosnoj zaštiti za sve brodove prije ulaska u luku države članice EU« Direktive 2010/65/EU navedeno da se zahtijevaju potvrde koje utvrđuju da je priložen primjerak popisa posade i popisa putnika, dakle popis ukupnog broja osoba na brodu.

⁵⁷ Riječ je o trenutačno važećim obrascima FAL u koje Međunarodna pomorska organizacija (u nastavku: IMO) unosi sve bitne promjene (v. čl. 10. Direktive 2010/65/EU). Detaljnije o obrascima IMO FAL vidjeti poglavlje 2.2., bilješke 94 i 95; Rukavina, B.; Rak, L.; Buneta, S., *Legal Framework for Establishing a Single Maritime Transport Space without Barriers*, *Pomorski zbornik*, god. 52 (2016.), br. 1, str. 174.

⁵⁸ Ovdje uočavamo kako je europski zakonodavac odlučio da se osim od zapovjednika broda, kao osobe od koje se može tražiti ispunjenje obveze dostave traženih podataka, također, može zahtijevati od svake druge osobe koju je propisno ovlastio brodar. Dakle, riječ je o formulaciji kojom se brodarima omogućava mogućnost imenovanja bilo koje druge osobe za izvršenje ove obveze. Rješenjima čl. 4. st. 1. Direktive 2002/59/EZ propisano je kako izvršenje predmetne obveze tereti brodara, agenta ili zapovjednika broda.

koje je odredila država članica u čiju luku namjerava uploviti brod, a ne lučkoj upravi prema rješenjima čl. 4. Direktive 2002/59/EZ. Posljednja novina odnosi se na činjenicu kako su države članice dužne prihvatiti službeni postupak prijave u elektroničkom obliku umjesto papirnato, uključujući i elektronički prijenos podataka preko jedinstvenog prozora.⁵⁹ Na temelju analiziranog, možemo zaključiti kako se predmetnim rješenjima Direktive 2010/65/EU uređuju samo metode prikupljanja i razmjene informacija te pojednostavljaju i usklađuju postupci za njihovu razmjenu, ne dovodeći u pitanje prirodu i sadržaj traženih informacija.⁶⁰ S vremenom je postajalo sve jasnije da trenutačni sustav ne omogućava znatno smanjenje administrativnog tereta u međunarodnom prijevozu.⁶¹

2.1. Direktiva (EU) 2017/2109 o izmjeni Direktive 98/41/EZ i Direktive 2010/65/EU

Radi uklanjanja višestrukog izvršavanja istovrsne obveze, pojednostavljenja postupaka prebrojavanja i upisa osoba na putničkom brodu, kao i prenošenja informacija o broju i osobnim podacima tih osoba kompaniji (brodaru) i nadležnim tijelima traganja i spašavanja, pristupilo se izmjenama i dopunama rješenja Direktive 98/41/EZ i Direktive 2010/65/EU. Kao rezultat toga, 20. prosinca 2017. godine na snagu je stupila Direktiva (EU) 2017/2109 o izmjeni Direktive 98/41/EZ i Direktive 2010/65/EU⁶² koja se primjenjuje od 21. prosinca 2019. godine. Budući da se Direktivom (EU) 2017/2109 ističe kako bi, radi olakšavanja pružanja i razmjene prijavljenih informacija i smanjivanja administrativnog opterećenja, države članice trebale upotrebljavati službene postupke prijave uspostavljene Direktivom 2010/65/EU,⁶³ autorica ukazuje na najnovije izmjene i dopune rješenja Direktive 98/41/EZ, odnosno dopune rješenja Direktive 2010/65/EZ.

⁵⁹ Vidjeti bilješku 53.

⁶⁰ Tako prema Rukavina, B.; Panjako, A., *Legal Regulations for Ships Arriving in and/or Departing from Ports – Achievements and Open Issues*, *Pomorstvo*, god. 34 (2020.), br. 1, str. 123.

⁶¹ European Commission, Commission Staff Working Document, *Evaluation of the Directive 2010/65/EU on Reporting Formalities for Ships Arriving in and/or Departing from Ports of the Member States*, *op. cit.*, str. 30.

⁶² Direktiva (EU) 2017/2109 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. studenoga 2017. o izmjeni Direktive Vijeća 98/41/EZ o upisu osoba koje putuju putničkim brodovima koji plove prema lukama ili iz luka država članica Zajednice i Direktive 2010/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća o službenom postupku prijave za brodove koji dolaze u luke i/ili odlaze iz luka država članica, SL L 315, 30. studenoga 2017. (u nastavku: Direktiva (EU) 2017/2109).

⁶³ Preambula t. 5. Direktive (EU) 2017/2109.

2.1.1. Izmjene i dopune Direktive 98/41/EZ

U vezi s provođenjem elektroničke prijave podataka o osobama na putničkim brodovima, sadržajno se najveći dio izmjena i dopuna, prema rješenjima Direktive (EU) 2017/2109, odnosi na rješenja Direktive 98/41/EZ. Radi se o određenim promjenama čl. 2. st. 1. Direktive 98/41/EZ u vezi s teorijskim tumačenjem pojmova putničkog broda,⁶⁴ popisivača putnika⁶⁵ te imenovanog tijela,⁶⁶ ali i proširenja vrsta plovila na koje se ne primjenjuju rješenja Direktive 98/41/EZ. Riječ je o slučajevima izuzeća koji su navedeni u čl. 1. st. 2. t. 1. Direktive (EU) 2017/2109, a koji se, osim izuzeća u odnosu na ratne brodove i brodove za prijevoz vojnih trupa (rješenje identično odredbi čl. 3. st. 1. Direktive 98/41/EZ), odnose i na izuzeća za sljedeće vrste plovila: jahte za razonodu i plovila za razonodu (rješenje koje je u znatnoj mjeri izmijenjeno u odnosu na odredbu čl. 3. st. 1. Direktive 98/41/EZ)⁶⁷ te brodove

⁶⁴ Putničkim brodom znači »brod ili brzo plovilo koje prevozi više od 12 putnika« (čl. 1. st. 1.a) Direktive (EU) 2017/2109). Ovom se definicijom odustalo od navođenja kako se predmetno poimanje odnosi na putnički brod kao pomorski brod ili pomorsko brzo plovilo koje prevozi više od dvanaest putnika, a koje je kao takvo sadržano u čl. 2. st. 1. druge alineje Direktive 98/41/EZ (v. bilješku 19).

⁶⁵ Popisivač putnika znači »odgovorna osoba koju imenuje kompanija radi ispunjavanja obaveza u okviru ISM pravilnika, kad je to primjenjivo, ili osoba koju imenuje kompanija kao odgovornu za prijenos informacija o osobama koje su se ukrcale na putnički brod kompanije« (čl. 1. st. 1.b) Direktive (EU) 2017/2109). Važno je uočiti kako je predmetna definicija u bitnoj mjeri različita od definicije popisivača putnika prema rješenjima čl. 2. st. 1. šeste alineje Direktive 98/41/EZ jer više ne obuhvaća osobu koja se za izvršenje poslova, koji su joj stavljeni u nadležnost, morala nalaziti na kopnu. Također, važna novina odnosi se i na činjenicu kako nova rješenja propisuju odgovornost navedene osobe za prijenos informacija o osobama koje su se ukrcale na putnički brod kompanije, a ne za čuvanje predmetnih informacija prema rješenjima čl. 2. st. 1. šeste alineje Direktive 98/41/EZ.

⁶⁶ Važno je uočiti kako je čl. 1. st. 1.c) Direktive (EU) 2017/2109 istaknuto da će se raditi o imenovanom tijelu ako ispuni kumulativno navedene uvjete: a) riječ je o nadležnom tijelu države članice odgovorne za traganje i spašavanje ili koje se bave rješavanjem posljedica nesreće i b) tijelo navedeno pod a) koje ima pristup informacijama koje se zahtijevaju u skladu s Direktivom 98/41/EZ (zahtjev pod b) nije sadržan u rješenjima čl. 2. st. 1. sedme alineje Direktive 98/41/EZ). Dakle, riječ je o nadležnom tijelu koje ima izravan ili neizravan pristup informacijama koje se zahtijevaju ovom Direktivom (preambula t. 14. Direktive (EU) 2017/2109).

⁶⁷ Odredbom čl. 3. st. 1. Direktive 98/41/EZ izuzeće od primjene navedenih normi obuhvaćalo je jahte za odmor, no ako je navedeno plovilo imalo posadu i prevozilo više od dvanaest putnika u komercijalne svrhe, u odnosu na to plovilo primjenjivale su se odredbe Direktive 98/41/EZ. U vezi s ovom pravnom normom, europski se zakonodavac, Direktivom (EU) 2017/2109, odlučio za promjenu terminologije te više ne koristi pojam »jahte za odmor«, nego »jahte za razonodu« ili »plovila za razonodu« koje zajednički definira kao plovila koja se ne upotrebljavaju u komercijalne svrhe, neovisno o vrsti pogona (čl. 1. st. 1.g) Direktive (EU) 2017/2109). U odnosu na navedena plovila ne postoji mogućnost primjene

koji plove isključivo u područjima luka⁶⁸ ili unutarnjim plovnim putovima (riječ je o novoj odredbi implementiranoj Direktivom (EU) 2017/2109).

Uzimajući u obzir rješenja kojima je prema odredbama Direktive 2002/59/EZ, odnosno Direktive 2010/65/EU omogućena elektronička prijava i prijenos podataka o osobama na brodovima, bitna promjena odnosi se na obvezu prebrojavanja osoba na putničkom brodu u skladu s čl. 4. st. 2. Direktive 98/41/EZ. Naime, prije isplovljavanja putničkog broda iz luke smještene u državi članici postoji obveza prebrojavanja tih osoba,⁶⁹ dostavljanja predmetnih informacija zapovjedniku broda⁷⁰ i prijavljivanja⁷¹ tih podataka odgovarajućim tehničkim sredstvima⁷² u jedinstveni prozor⁷³ (engl. *National Single Window*) ili imenovanom tijelu države članice ako države članice donesu odluku da se navedeni podaci dostave imenovanom tijelu pomoću automatskog identifikacijskog sustava⁷⁴

rješenja Direktive 98/41/EZ ovisno o posadi jahte/plovila za razonodu, broju putnika i komercijalnosti po uzoru na starija rješenja iz čl. 3. Direktive 98/412/EZ.

⁶⁸ Područje luke znači područje koje nije morsko područje, kako ga definiraju države članice, koje se proteže do najdaljih stalnih lučkih objekata koji čine sastavni dio lučkog sustava ili do granica određenih prirodnim geografskim oblicima koji štite ušće ili slično zaklonjeno područje (čl. 2. st. 1.r) Direktive 2009/45/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. svibnja 2009. o sigurnosnim pravilima i normama za putničke brodove (preinačena), SL L 163, 25. lipnja 2009.). Više o pravu odstupanja od primjene rješenja Direktive 98/41/EZ za države članice koje nemaju morske luke i nemaju pod svojom zastavom putničke brodove obuhvaćene područjem primjene te Direktive vidjeti novu odredbu čl. 1. st. 2. t. 2. Direktive (EU) 2017/2109.

⁶⁹ Više o pravu »država članica iz čije luke putnički brod isplovljava može ga izuzeti od obveze prijave broja osoba na brodu u jedinstveni prozor«, odnosno izuzeti ga od obveza prema odredbi čl. 5. Direktive 98/41/EZ, vidjeti čl. 1. st. 7.a) Direktive (EU) 2017/2109.

⁷⁰ Uviđamo kako je riječ o obavještavanju samo jedne osobe, zapovjednika broda, o ukupnom broju putnika (ne i popisivača putnika kompanije ili sustav kompanije na kopnu koji ima istu ulogu prema rješenjima čl. 4. st. 2. Direktive 98/41/EZ).

⁷¹ Informacije o broju osoba, ali i osobne podatke o osobama na putničkom brodu kompanije su dužne prijaviti točno i pravodobno (čl. 1. st. 8. Direktive (EU) 2017/2109).

⁷² Prema rješenjima Direktive 98/41/EZ, način prikupljanja osobnih podataka temeljio se na vlastitoj izjavi putnika, dok će se elektroničkim sredstvima upisa i provjere podataka osigurati upis jedinstvenih informacija o svakoj osobi na brodu (preambula t. 19. Direktive (EU) 2017/2109).

⁷³ Radi se o prijavi u jedinstveni nacionalni prozor koji nadležnom tijelu omogućava pristup tim podacima u slučaju nužde ili rješavanja posljedica nesreće na moru (preambula t. 4. Direktive (EU) 2017/2109). Jedinstveni prozor uspostavljen je u skladu s čl. 5. Direktive 2010/65/EU.

⁷⁴ Čl. 1. st. 3. Direktive (EU) 2017/2109. Uviđamo kako navedena pravna norma određuje kako je svrha prikupljanja podataka o ukupnom broju osoba na brodu ne samo izvijestiti zapovjednika broda o njihovu broju, nego i prosljediti informacije o njihovu broju u

(engl. *Automatic Identification System – AIS*).⁷⁵ Riječ je o rješenju koje predstavlja uvođenje elektroničkog, digitaliziranog prijenosa i razmjene podataka o osobama na putničkim brodovima čime se istodobno omogućava dostupnost predmetnih podataka za provođenje postupaka traganja i spašavanja u slučaju nesreće.

Određene sadržajne razlike postoje i u vezi s opsegom informacija koje se zahtijevaju o osobama na putničkom brodu koji isplovljava iz luke smještene u državi članici na plovidbu dulju od dvadeset nautičkih milja od točke isplovljavanja do sljedeće luke pristajanja. Predmetnim se rješenjima u određenoj mjeri mijenja čl. 5. st. 1. Direktive 98/41/EZ⁷⁶ proširujući krug informacija koje je potrebno prikupiti, a koje su kao takve striktno navedene: a) prezimena i imena osoba na brodu,⁷⁷ spol i državljanstvo osoba na brodu,⁷⁸ datumi rođenja osoba na brodu;⁷⁹ b) informacije o posebnoj skrbi ili pomoći koje bi mogle biti potrebne u slučaju nužde ako putnik dobrovoljno iskaže predmetne informacije;⁸⁰ c) broj za kontakt u slučaju nužde

jedinstveni prozor ili imenovanom tijelu (ako država članica tako odluči), što je rješenje koje nije propisano Direktivom 98/41/EZ. Ipak, izmjenom i dopunom čl. 4. st. 2. Direktive 98/41/EZ propisano je prijelazno razdoblje do 20. prosinca 2023. godine. Unutar toga razdoblja države članice mogu i dalje dopuštati da se te informacije dostavljaju popisivaču putnika kompanije ili sustavu kompanije na kopnu koji obavlja istu funkciju, umjesto da zahtijevaju prijavu tih informacija u jedinstveni prozor ili imenovanom tijelu s pomoću automatskog identifikacijskog sustava (čl. 1. st. 3. Direktive (EU) 2017/2109).

⁷⁵ Važno je uočiti kako su u prijelaznom razdoblju do 20. prosinca 2017. godine države članice EU-a mogle dopustiti da se predmetne informacije dostave popisivaču putnika kompanije ili sustavu kompanije na kopnu koji je obavljao istu funkciju, umjesto da zahtijevaju prijavu tih informacija u jedinstveni prozor ili imenovanom tijelu pomoću AIS-a (čl. 1. st. 3. Direktive (EU) 2017/2109).

⁷⁶ Čl. 1. st. 4. t. 1. Direktive (EU) 2017/2109.

⁷⁷ Čl. 5. st. 1. Direktive 98/41/EZ zahtijevalo se prikupljanje podataka o imenima osoba na putničkom brodu ili o njihovim inicijalima (novim rješenjima čl. 1. st. 4. t. 1. Direktive (EU) 2017/2109 odustalo se od evidentiranja inicijala osoba na putničkom brodu).

⁷⁸ Prema odredbi čl. 5. st. 1. Direktive 98/41/EZ nisu bile obuhvaćene informacije o državljanstvu osoba na putničkim brodovima. Budući da su predmetni podaci posebno važni u vezi s pružanjem pomoći navedenim osobama i njihovoj rodbini u slučaju pomorske nesreće (lakša identifikacija, pružanje pravodobnih i pouzdanih informacija rodbini nesrećene osobe na putničkom brodu, brže pružanje konzularne pomoći i dr.), Direktivom (EU) 2017/2109 proširen je opseg osobnih podataka o osobama na putničkom brodu obvezno obuhvaćajući i informacije o državljanstvu tih osoba (preambula t. 11. Direktive (EU) 2017/2109).

⁷⁹ Direktivom 98/41/EZ nije se zahtijevalo pribavljanje podataka o datumu rođenja osoba na putničkom brodu, nego se zahtijevalo pribavljanje podataka o njihovoj dobnoj skupini (odrasla osoba, dijete, beba) ili dobi te osobe (čl. 5. st. 1. Direktive 98/41/EZ).

⁸⁰ Ovo rješenje odgovara normi čl. 5. st. 1. Direktive 98/41/EZ (v. bilješku 47) te se njime ističe važnost i posebnost prijevoza osoba s invaliditetom, odnosno osoba smanjene

ako država članica tako odluči i ako to putnik dobrovoljno iskaže.⁸¹ Predmetne se informacije, najkasnije petnaest minuta nakon isplovljavanja⁸² putničkog broda, prijavljuju u jedinstveni prozor⁸³ koji kao takav nije uspostavljen rješenjima Direktive 98/41/EZ,⁸⁴ što uvažava posebnost odvijanja pomorske putničke plovidbe i uspostavljeni digitalizirani oblik prijave podataka o osobama na brodu u jedinstveni prozor.

Uviđamo kako više ne postoji obveza kompanije, koja preuzme odgovornost za upravljanje putničkim brodom, da uspostavi sustav za upis podataka o putnicima kao što propisuje čl. 8. st. 1. Direktive 98/41/EZ. Predmetna je izmjena razumljiva s obzirom na to da se nadležnost popisivača putnika, kojeg je imenovala kompanija, više ne odnosi na čuvanje i prenošenje podataka o putnicima kao što proizlazi iz čl. 5. st. 2. i čl. 8. st. 1. Direktive 98/41/EZ, nego se odnosi na prijavu tih informacija u jedinstveni prozor ili imenovanom tijelu s pomoću automatskog identifikacijskog sustava.⁸⁵

Iako je u čl. 8. st. 3. Direktive 98/41/EZ navedeno kako se prikupljeni osobni podaci ne čuvaju dulje nego što je potrebno (ne određujući jasno do kada je potrebno čuvati podatke), rješenja Direktive (EU) 2017/2109 jasno određuju trenutak do kada su nadležna tijela/kompanije, odnosno države članice ovlaštene čuvati osobne podatke osoba na brodu. Prema odredbi čl. 1. st. 6. t. 2. i čl. 1. st. 8.

pokretljivosti. Svaka je kompanija dužna osigurati da se informacije o putnicima koji su iskazali potrebu za posebnom skrbi ili pomoći u situacijama nužde propisno zabilježe i dostave zapovjedniku broda prije nego što isplovi putnički brod (čl. 1. st. 6. Direktive (EU) 2017/2109).

⁸¹ Radi se o podacima o broju za kontakt u slučaju nužde koji do stupanja na snagu Direktive (EU) 2017/2109 nisu bili prikupljeni jer njihovo prikupljanje nisu propisivala rješenja Direktive 98/41/EZ.

⁸² Rok prijave predmetnih informacija skraćen je duplo. Prije je trebalo prijaviti najkasnije trideset minuta nakon isplovljavanja putničkog broda (čl. 5. st. 2. Direktive 98/41/EZ), odnosno najkasnije petnaest minuta nakon isplovljavanja putničkog broda. Skraćivanje roka prijave rezultat je činjenice kako se predmetni podaci prikupljaju i prije isplovljavanja putničkog broda te su ujedno poboljšana elektronička sredstva za bilježenje podataka (preambula t. 12. Direktive (EU) 2017/2109).

⁸³ U prijelaznom razdoblju od šest godina, od 20. prosinca 2017. do 20. prosinca 2023. godine, države članice mogu dopustiti da se te informacije dostavljaju popisivaču putnika kompanije ili sustavu kompanije na kopnu koji obavlja istu funkciju umjesto da zahtijevaju prijavu tih informacija u jedinstveni prozor (čl. 1. st. 4. t. 3. Direktive (EU) 2017/2109), odnosno i dalje je dopuštena uporaba nedigitaliziranog sustava prijave, prijenosa i razmjene podataka o osobama na putničkom brodu.

⁸⁴ Vidjeti čl. 1. st. 4. t. 2. Direktive (EU) 2017/2109.

⁸⁵ Tako na temelju čl. 1. st. 4. t. 2. i čl. 1. st. 6. t. 1. Direktive (EU) 2017/2109.

t. 3. Direktive (EU) 2017/2109, kompanije i države članice ne čuvaju prikupljene⁸⁶ osobne podatke o osobama na brodu dulje nego što je potrebno. Kompanije čuvaju prikupljene podatke samo do trenutka sigurnog završetka dotične plovidbe broda i do trenutka kada se ti podaci prijave u jedinstveni prozor,⁸⁷ a države članice do trenutka sigurnog dovršetka dotične plovidbe broda, ali ne dulje od šezdeset dana nakon prolaska broda ili u slučaju nužde ili pri rješavanju posljedica nesreće, do dovršetka bilo kakve istrage ili sudskog postupka.⁸⁸

2.1.2. Dopuna Direktive 2010/65/EU

U odnosu na rješenja Direktive 2010/65/EU, Direktiva (EU) 2017/2109 ne predviđa izmjene, nego propisuje dopunu jedne pravne norme sadržane u prilogu te Direktive. Naime, prema odredbi čl. 2. Direktive (EU) 2017/2109, u prilogu »Popis službenih postupaka prijave«, dijelu A »Službeni postupak prijave« Direktive 2010/65/EU dodana je nova kategorija informacija koju je potrebno prijaviti (t. 7.). Radi se o informacijama o osobama na brodu, odnosno o njihovom broju i osobnim podacima koje je potrebno prikupiti i proslijediti prema rješenjima čl. 4. st. 2. i čl. 5. st. 2. Direktive 98/41/EZ. Ovdje možemo uočiti kako se predmetna izmjena ne odnosi više na doradu tehničkih pitanja u vezi s prikupljanjem i prosljeđivanjem podataka o osobama na brodu (sadržanih u Direktivi 2010/65/EZ), nego na sadržajno proširenje obveze prijave traženih informacija na novu kategoriju informacija, podatke o broju i osobnim podacima svih osoba na brodu.

2.2. Uredba (EU) 2016/399 o Zakoniku Unije o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granica

Podaci o osobama na brodu predmet su provjere u sklopu provođenja postupaka granične kontrole na morskim granicama. Naime, Uredbom (EU) 2016/399 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o Zakoniku

⁸⁶ Odredbom čl. 1. st. 10. Direktive (EU) 2017/2109 određeno je kako se obrada osobnih podataka osoba na putničkom brodu provodi u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), SL L 119, 4. svibnja 2016.

⁸⁷ Radi se o detaljnije propisanom trenutku do kada kompanije čuvaju osobne podatke o osobama na putničkom brodu u odnosu na rješenja čl. 8. Direktive 98/41/EZ koja navode kako se predmetni podaci »ne čuvaju dulje nego je potrebno« za potrebe te Direktive, što je omogućilo korištenje osobnih podataka o putnicima u znatno duljem razdoblju.

⁸⁸ Predmetnim je rješenjima po prvi put reguliran trenutak do kada su države članice ovlaštene čuvati prikupljene osobne podatke o putnicima.

Unije o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granica (Zakonik o schengenskim granicama),⁸⁹ prilogom VI. »Posebna pravila za različite vrste granica i različita prijevozna sredstva koja se koriste za prelazak vanjskih granica država članica« normirani su opći postupci⁹⁰ kontrole u pomorskom prometu (t. 3.1.) koji obuhvaćaju izvršenje obveze izrade popisa posade i putnika prema podacima obrazaca 5 i 6 IMO FAL-a, Konvencije o olakšicama u međunarodnom pomorskom prometu iz 1965. godine (u nastavku: Konvencija FAL).⁹¹ Ispunjavanje ove obveze tereti zapovjednika broda, brodskog agenta ili neku drugu osobu koju je zapovjednik broda propisano ovlastio ili koja je ovlaštena na način prihvatljiv dotičnom javnom nadležnom tijelu,⁹² a mora se izvršiti u vremenskim rokovima koji odgovaraju rješenjima čl. 4. Direktive 2002/59/EZ, odnosno čl. 4. Direktive 2010/65/EU.⁹³ Popis posade (engl. *IMO FAL Form 5, Crew List*)⁹⁴ i popis putnika (engl. *IMO FAL Form 6, Passenger List*)⁹⁵ zapovjednik broda dostavlja

⁸⁹ Uredba (EU) 2016/399 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o Zakoniku Unije o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granica (Zakonik o schengenskim granicama), SL L 77, 23. ožujka 2016.

⁹⁰ Poglavljem 3.2. priloga VI. »Posebna pravila za različite vrste granica i različita prijevozna sredstva koja se koriste za prelazak vanjskih granica država članica« normirani su posebni postupci kontrole za određene vrste plovila (brodovi za kružna putovanja, brodovi za izletničku plovidbu, brodovi za obalni ribolov, trajektne linije i teretne linije između država članica).

⁹¹ Konvencija o olakšicama u međunarodnom pomorskom prometu (engl. *Convention on Facilitation of International Maritime Traffic*) usvojena je 9. travnja 1965. godine, a stupila je na snagu 5. ožujka 1967. godine. Konvencija FAL pojednostavljuje proceduru pri uplovljavanju, boravku i isplavljenju broda radi ubrzanja međunarodnog pomorskog prometa kako bi se izbjeglo nepotrebno zadržavanje brodova (v. Milošević-Pujo, B.; Pavlič, T., *Brodске isprave i knjige, Naše more*, god. 53 (2006.), br. 5-6, str. 241). Detaljnije vidjeti Bolanča, D., *Prometno pravo Republike Hrvatske*, op. cit., str. 148.

⁹² Propisan je širi krug nadležnih osoba za ispunjavanje ove obveze u odnosu na rješenja Direktive 2002/59/EZ i Direktive 2010/65/EU (brodar, agent ili zapovjednik broda prema odredbi čl. 4. st. 1. Direktive 2002/59/EZ, odnosno zapovjednik ili svaka druga osoba koju je brodar propisno ovlastio prema odredbi čl. 4. Direktive 2010/65/EU).

⁹³ Vidjeti odredbe 3.1.2. priloga VI. Uredbe (EU) 2016/399.

⁹⁴ Obrazac 5 Konvencije FAL obuhvaća ispunjavanje podataka koji se odnose na posadu broda, a uključuje i podatke o prezimenu i imenu člana posade broda, njegovu činu ili poziciju na brodu, nacionalnosti člana posade broda, datumu i mjestu rođenja, spolu, vrsti i broju osobnog dokumenta za identifikaciju (osobna iskaznica, putna isprava), državi koja je izdala predmetni dokument te roku važenja predmetnog dokumenta.

⁹⁵ Obrazac 6 Konvencije FAL obuhvaća ispunjavanje podataka koji se odnose na putnike na brodu, a uključuje i podatke o prezimenu i imenu putnika, datumu i mjestu rođenja putnika, spolu, serijskom broju osobne iskaznice ili putne isprave, roku važenja predmetnog dokumenta, luci ukrcaja, podaci o broju vize (ako se zahtjeva viza), luci iskrcaja te podaci koji se odnose na definiranje je li riječ o tranzitnom putniku ili ne.

službenicima graničnog nadzora ili, ako je tako određeno nacionalnim pravom, drugim odgovarajućim nadležnim tijelima koja bez odgode dostavljaju popise službenicima graničnog nadzora.⁹⁶ Dostava informacije iz standardiziranih obrazaca 5 i 6 (engl. *IMO FAL Form 5 & 6*)⁹⁷ propisanih Konvencijom FAL uključena je u provođenje službenog postupka prijave u elektroničkom obliku prema rješenjima Direktive 2010/65/EU.

3. EUROPSKI PRINCIPI PRIJAVE I PRIJENOSA PODATAKA O OSOBAMA NA BRODU – *DE LEGE FERENDA*

Jedna od posljednjih europskih mjera u vezi s objedinjavanjem i pojednostavljivanjem postupaka prijave podataka o osobama na brodu jest donošenje Uredbe (EU) 2019/1239 o uspostavi europskog okružja jedinstvenog pomorskog sučelja i stavljanju izvan snage Direktive 2010/65/EU (u nastavku: Uredba (EU) 2019/1239).⁹⁸ Potonjom se Uredbom uspostavlja okvir za tehnološki neutralno i interoperabilno europsko okružje jedinstvenog pomorskog sučelja⁹⁹ s usklađenim sučeljima kako bi se olakšao elektronički prijenos informacija¹⁰⁰ povezan s obvezama prijave¹⁰¹ za brodove koji dolaze u europske luke, u njima borave ili odlaze iz njih (čl. 1. Uredbe (EU) 2019/1239). Iako je riječ o obvezujućim i izravno primjenjujućim rješenjima koja su stupila na snagu, njihova primjena

⁹⁶ Tako prema 3.1.2. priloga VI. Uredbe (EU) 2016/399.

⁹⁷ Vidjeti Brodie, P., *Commercial Shipping Handbook*, 2. izdanje, CRC Press, Boca Raton, 2013., str. 124–125; Rukavina, B.; Panjako, A., *Legal Regulations for Ships...*, *op. cit.*, str. 122.

⁹⁸ Uredba (EU) 2019/1239 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o uspostavi europskog okružja jedinstvenog pomorskog sučelja i stavljanju izvan snage Direktive 2010/65/EU, SL L 198, 25. srpnja 2019.

⁹⁹ Europsko okružje jedinstvenog pomorskog sučelja (engl. *European Maritime Single Window Environment*, u nastavku: EMSWe) jest pravni i tehnički okvir za elektronički prijenos informacija povezan s obvezama prijave pristajanja brodova u luke EU-a koji se sastoji od mreže jedinstvenih nacionalnih pomorskih sučelja s usklađenim sučeljima za prijave i uključuje razmjene podataka putem sustava *SafeSeaNet* i drugih relevantnih sustava, kao i zajedničke usluge za upravljanje pristupom i registrom korisnika, adresiranje, identifikaciju brodova, oznake lokacije i informacije o opasnim i onečišćujućim teretima te o zdravlju (čl. 2. st. 1. t. 1. Uredbe (EU) 2019/1239).

¹⁰⁰ Definicija sadržajno odgovara definiciji elektroničkog prijenosa podataka iz čl. 2. st. 1.f) Direktive 2010/65/EU (v. bilješku 53).

¹⁰¹ Obveza prijave znači informacije koje se zahtijevaju pravnim aktima EU-a i međunarodnim pravnim aktima navedenima u prilogu te nacionalnim zakonodavstvom i zahtjevima navedenima u prilogu, a koje treba dostaviti u vezi s pristajanjem u luku (čl. 2. st. 1. t. 5. Uredbe (EU) 2019/1239). Direktiva 2010/65/EU ne sadržava definiciju pojma »obveza prijave«.

počet će tek 15. kolovoza 2025. godine¹⁰² kada će ujedno biti stavljena izvan snage Direktiva 2010/65/EU.¹⁰³ Naime, evaluacijom Direktive 2010/65/EU iz 2018. godine procijenjeno je da se u prosjeku vrijeme utrošeno na izvješćivanje za jedno uplovljavanje u luku kreće od jednog do tri sata. Premda je riječ o velikom poboljšanju u odnosu na početnu vrijednost s vremenom izvješćivanja, otprilike šest sati, to još uvijek podrazumijeva znatan trošak. Na primjer, u 2015. godini 2,2 milijuna uplovljavanja u luku rezultiralo je procijenjenim od 2,2 do 6,6 milijuna utrošenih sati osoblja na izvješćivanje.¹⁰⁴ Iako su rješenja Direktive 2010/65/EU pridonijela u određenoj mjeri smanjenju broja utrošenih sati za izvršavanje obveze prijave svih podataka pri uplovljavanju broda u luke EU-a, jedinstvena nacionalna pomorska sučelja¹⁰⁵ nisu dovoljno usklađena za prijave brodova.¹⁰⁶ Različit opseg implementacije rješenja Direktive 2010/65/EU u nacionalna zakonodavstva država članica EU-a (necjelovitost implementacije u državama članicama EU-a), ali i obvezatnost prijave istovrsnih podataka prema rješenjima međunarodnih, drugih europskih i nacionalnih pravnih propisa, nije doprinio harmonizaciji i pojednostavljenju postupaka prijave podataka o brodovima na razini EU-a. Posljedično je to utjecalo na daljnji rast administrativnih troškova za brodare koji su uključivali izvršenje obveza o digitalnom izvješćivanju prema rješenjima Direktive 2010/65/EU, ali i izvršenje obveza prema rješenjima nacionalnih pravnih propisa država članica EU-a koje su često zahtijevale izvješćivanje u cijelosti ili djelomično i u papirnatom obliku, čime se doprinijelo dupliciranju postupaka prijave svih podataka za

¹⁰² Čl. 26. st. 2. Uredbe (EU) 2019/1239.

¹⁰³ Čl. 25. Uredbe (EU) 2019/1239.

¹⁰⁴ European Commission, Commission Staff Working Document, Evaluation of the Directive 2010/65/EU on Reporting Formalities for Ships Arriving in and/or Departing from Ports of the Member States, *op. cit.*, str. 22.

¹⁰⁵ Jedinstveno nacionalno pomorsko sučelje znači tehnička platforma, koja se uspostavlja i koja djeluje na nacionalnoj razini, za elektroničko primanje, razmjenu i prosljeđivanje informacija za ispunjavanje obveza prijave, u koju su uključeni zajedničko utvrđeno upravljanje pravima pristupa, modul usklađenog sučelja za prijave i grafičko korisničko sučelje za komunikaciju s deklarantima, kao i poveznice sa sustavima i bazama podataka relevantnih tijela na nacionalnoj razini i na razini EU-a, a kojom se omogućuje priopćavanje deklarantima poruka ili potvrda koje obuhvaćaju najširi mogući raspon odluka koje donose sva relevantna tijela sudionici i kojom bi se, ako je primjenjivo, mogla omogućiti i povezanost s drugim načinima prijave (čl. 2. st. 1. t. 3. Uredbe (EU) 2019/1239).

¹⁰⁶ Vidjeti Europska komisija, Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi okružja jedinstvenog europskog pomorskog sučelja i stavljanju izvan snage Direktive 2010/65/EU, Bruxelles, COM(2018) 278 final, 17. svibnja 2018., str. 2, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9051-2018-INIT/hr/pdf> (pristup 20. rujna 2023.).

brodove.¹⁰⁷ S obzirom na to da nisu u cijelosti ostvareni ciljevi pojednostavljenja, harmonizacije i digitalizacije postupaka prijave za brodove, što je rezultiralo čestim, višestrukim i odvojenim prijavama tih podataka različitim nadležnim tijelima pri pristajanju u luke EU-a, pristupilo se oblikovanju rješenja kojima će se ostvariti zadani ciljevi, ali i omogućiti znatnije smanjenje administrativnog opterećenja za brodare. Upravo se rješenja Uredbe (EU) 2019/1239 o uspostavi europskog okružja jedinstvenog pomorskog sučelja temelje na primjeni pojednostavljenih i usklađenih postupaka prijave podataka za brodove, a koji se oslanjaju na primjenu naprednih, digitalnih tehnologija. Procjenjuje se kako će njezina rješenja pridonijeti uštedi od 22 do 25 milijuna radnih sati zaposlenika u razdoblju od 2020. do 2030. godine, što odgovara vrijednosti od 625 do 720 milijuna eura.¹⁰⁸

Prema prilogu »Obveze prijave« Uredbe (EU) 2019/1239, izvršavanje obveze prijave podataka o osobama na brodu (na temelju europskih pravnih rješenja) odnosi se na prijavu, među ostalim, i sljedećih informacija: ukupnog broja osoba na brodu koji uplovljava u luke država članica (prema čl. 4. Direktive 2002/59/EZ)¹⁰⁹ te prijavu informacija o osobama na brodu – prijava broja osoba na brodu i njihovih osobnih podataka koje je potrebno prikupiti i proslijediti – prema rješenjima čl. 4. st. 2. i čl. 5. st. 2. Direktive 98/41/EZ.¹¹⁰ Ujedno, predmetna obveza proizlazi iz rješenja Konvencije FAL (obrazac 5 »Popis posade« i obrazac 6 »Popis putnika«),¹¹¹ kojom se od javnih tijela zahtjeva da u svim slučajevima zatraže samo informacije koje su ključne za prijave te da broj stavki svedu na minimum.¹¹²

Važno je ukazati kako se rješenjima Uredbe (EU) 2019/1239 po prvi put propisuje primjena načela »samo jednom«, a koje se odnosi na izvršavanje obveze prijave podataka. Prema odredbi čl. 8. st. 1. i 3. Uredbe (EU) 2019/1239, deklarant¹¹³ je nositelj brojnih obveza u postupku prijave broda i dostavljanja

¹⁰⁷ Vidjeti Koliouisis, I.; Koliouisis, P.; Katsoulakos, T., *Maritime Single Windows...*, *op. cit.*, str. 27.

¹⁰⁸ Europska komisija, Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi okružja jedinstvenog europskog pomorskog sučelja i stavljanju izvan snage Direktive 2010/65/EU, *op. cit.*, str. 11.

¹⁰⁹ Obavijest za brodove koji dolaze u luke država članica i odlaze iz tih luka, vidjeti prilog »Obveze prijave« Uredbe (EU) 2019/1239, dio A, t. 1.

¹¹⁰ Informacije o osobama na brodu, vidjeti prilog »Obveze prijave« Uredbe (EU) 2019/1239, dio A, t. 6.

¹¹¹ Prilog »Obveze prijave« Uredbe (EU) 2019/1239, dio B.

¹¹² Preambula t. 13. Uredbe (EU) 2019/1239.

¹¹³ Deklarant je svaka fizička ili pravna osoba koja podliježe obvezama prijave ili svaka propisno ovlaštena fizička ili pravna osoba koja djeluje u ime te osobe unutar granica relevantne obveze prijave (čl. 2. st. 1. t. 11. Uredbe (EU) 2019/1239).

potrebnih podataka¹¹⁴ te su države članica EU-a dužne osigurati: a) da se od deklaranta zahtijeva da informacije dostavi samo jednom za svako pristajanje u luku;¹¹⁵ b) da mu se relevantni elementi podataka iz skupa podataka EMSWe-a¹¹⁶ (dostavljeni na odlasku iz luke EU-a) stave na raspolaganje radi ispunjavanja obveza prijave na dolasku u sljedeću luku EU-a ako brod tijekom toga putovanja nije pristao u luku izvan EU-a. Kako bi se poboljšala učinkovitost pomorskog prometa i ograničilo udvostručavanje informacija koje se moraju dostaviti u operativne svrhe u trenutku pristajanja broda u luku, informacije koje navede deklarant u jedinstvenom nacionalnom pomorskom sučelju trebalo bi podijeliti i s određenim drugim subjektima, kao što su operateri luka ili terminala.¹¹⁷

Važno je uočiti kako su rješenja propisana prilogom »Obveze prijave« Uredbe (EU) 2019/1239 zamijenjena u cijelosti novim prilogom I. »Obveze prijave« Delegirane uredbe Komisije (EU) 2023/205 o dopuni Uredbe (EU) 2019/1239 Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s utvrđivanjem skupa podataka europskog jedinstvenog pomorskog sučelja i o izmjeni njezina priloga¹¹⁸ koja će se početi primjenjivati 15. kolovoza 2025. godine,¹¹⁹ istoga dana kada i Uredba (EU) 2019/1239. U odnosu na prikupljanje podataka o osobama na brodu, izmjene se odnose na obvezu prijave prema europskim pravnim normama:

1) o obavijesti za brodove koji dolaze u luke država članica i odlaze iz tih luka (čl. 4. st. 1. Direktive 2002/59/EZ),¹²⁰ odnosno dužnost je broдача, agenta ili zapovjednika broda, koji je na putu za luku države članice, prijaviti lučkoj upravi podatke iz priloga I. »Popis podataka koji se prijavljuju«, t. 1. Direktive

¹¹⁴ Tako prema Rukavina, B.; Panjako, A., *Legal Regulations for Ships...*, *op. cit.*, str. 124-125. Više o odgovornosti deklaranta vidjeti čl. 9. Uredbe (EU) 2019/1239.

¹¹⁵ Kako bi se poboljšala učinkovitost pomorskog prometa i ograničilo udvostručavanje informacija koje se moraju dostaviti u operativne svrhe u trenutku pristajanja broda u luku, informacije koje u jedinstvenom nacionalnom pomorskom sučelju navede deklarant trebalo bi podijeliti i s određenim drugim subjektima, kao što su operateri luka ili terminala, kada to deklarant odobri (preambula t. 20. Uredbe (EU) 2019/1239).

¹¹⁶ Riječ je o cjelovitom popisu elemenata podataka koji proizlaze iz obveza prijave (čl. 2. st. 1. t. 8. Uredbe (EU) 2019/1239).

¹¹⁷ Preambula t. 20. Uredbe (EU) 2019/1239.

¹¹⁸ Delegirana uredba Komisije (EU) 2023/205 od 7. studenoga 2022. o dopuni Uredbe (EU) 2019/1239 Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s utvrđivanjem skupa podataka europskog okružja jedinstvenog pomorskog sučelja i o izmjeni njezina priloga, SL L 33, 3. veljače 2023. (u nastavku: Delegirana uredba Komisije (EU) 2023/205).

¹¹⁹ Čl. 3. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2023/205.

¹²⁰ Dakle, predmetna obveza prijave ukupnog broja osoba na brodu ne odnosi se na primjenu čl. 4. Direktive 2002/59/EZ u cijelosti (st. 1. i 2.), kao što je bilo propisano prilogom »Obveze prijave« Uredbe (EU) 2019/1239.

2002/59/EZ, odnosno opće podatke koji uključuju ukupan broj osoba na brodu, i to u sljedećim vremenskim rokovima:

- i) najmanje dvadeset četiri sata unaprijed ili
- ii) najkasnije u vrijeme kada brod napušta prethodnu luku ako je vrijeme putovanja kraće od dvadeset četiri sata ili
- iii) ako luka pristajanja nije poznata ili je promijenjena tijekom putovanja, čim ti podaci budu poznati;

2) o graničnoj kontroli osoba (čl. 19. Uredbe (EU) 2016/399), odnosno primjeni posebnih pravila provođenja postupaka granične kontrole na morskim granicama prema prilogu VI. Uredbe (EU) 2016/399;¹²¹

3) informacija o sigurnosnoj zaštiti brodova i luka u vezi s brojem osoba koje putuju putničkim brodovima (čl. 4. st. 2. Direktive 98/41/EZ) te podataka o osobama koje putuju putničkim brodovima (čl. 5. st. 2. Direktive 98/41/EZ).

Obveza prijave prema prilogu I. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2023/205 uključuje i obvezu prijave informacija prema obrascima 5 i 6 Konvencije FAL. Riječ je o svim informacijama (podacima) koje se moraju dostaviti prije pristajanja broda u luku. Time se omogućuje i učinkovitija razmjena i ponovna uporaba podataka, smanjuje se administrativno opterećenje deklaranta te poboljšava razmjena podataka između nacionalnih tijela.¹²²

4. ZAKLJUČAK

Brojni normativni izvori pravne stečevine EU-a propisuju obvezu prijave podataka o putnicima i članovima posade broda pri uplovljavanju/isplovljavanju u/iz luke EU-a. Navedenim se normama želi osigurati sigurnost pomorske plovidbe, odnosno jamčiti da će brodovi biti sposobni za plovidbu u smislu sprječavanja prekapacitiranosti ukupnog broja osoba na brodovima. Ujedno, predmetna rješenja, u slučaju nastanka pomorske nesreće, osiguravaju veću učinkovitost (uspješnost) provođenja mjera traganja i spašavanja za osobama s broda te olakšavaju rješavanje posljedica nesreća. U tom kontekstu, predmet analize ovog rada bila je analiza odredaba o obvezi prebrojavanja i prijave podataka o ukupnom broju osoba na putničkom brodu (čije izvršavanje prethodi isplovljavanju/uplovljavanju putničkog broda iz/u luke EU-a) prema rješenjima Direktive 98/41/EZ, odnosno Direktive 2017/2109/EU. Ujedno, analizirana su i

¹²¹ Vidjeti poglavlje 2.2.

¹²² Europsko okruženje jedinstvenog pomorskog sučelja, http://publications.europa.eu/resource/cellar/8ef71ffd-49c0-11ea-8aa5-01aa75ed71a1.0011.02/DOC_1 (pristup 15. rujna 2023.).

rješenja o prijavi ukupnog broja osoba na brodovima od 300 BT ili više prema rješenjima Direktive 2002/59/EZ, rješenja o službenom postupku prijave ukupnog broja osoba na brodu prema rješenjima Direktive 2010/65/EU te rješenja Uredbe (EU) 2019/1239 o elektroničkoj prijavi i prijenosu podataka o osobama na brodu. Tako je prikazano u kojoj su mjeri ostvareni dugogodišnji ciljevi EU-a u vezi s modalitetom prilagodbe postojećih pravnih rješenja izazovima digitalizacije i suvremene pomorske plovidbe.

Obveza prijave podataka o putnicima i članovima posade broda odnosi se na različit krug odgovornih osoba koje su dužne, u sklopu svojih nadležnosti i funkcija koje obavljaju na brodu, dostavljati predmetne podatke drugim nadležnim tijelima, a na temelju većeg broja pravnih normi sadržanih u međunarodnim, europskim i nacionalnim pravnim propisima. Stoga su analizirana rješenja o dostavi predmetnih podataka zapovjedniku broda i popisivaču putnika kompanije ili sustavu kompanije na kopnu (prema rješenjima Direktive 98/41/EZ), lučkoj upravi (prema rješenjima Direktive 2002/59/EZ), odnosno elektroničkog prijenosa podataka preko jedinstvenog prozora (prema rješenjima Direktive 2010/65/EU).

Višestruka prijava i prijenos tih podataka brojnim nadležnim tijelima uz složenu i neusklađenu formu postupaka prijave i prijenosa (različite forme obrazaca za prijavu i prijenos podataka) utjecali su na povećanje brodarevih administrativnih troškova, odnosno administrativnog i financijskog opterećenja. Posljednjom Uredbom (EU) 2019/1239, koja je izravno primjenjiva u svim državama članicama EU-a (čija će primjena početi 15. kolovoza 2025. godine kada će se ujedno staviti izvan snage Direktiva 2010/65/EU), nastojala se izbjeći različita razina implementacije europskih rješenja u nacionalnim pravnim sustavima država članica EU-a, ali i ostvariti učinkovitost, odnosno izbjegavanje višestrukog prijavljivanja istovrsnih podataka u različite elektroničke sustave i većem broju nadležnih tijela te pojednostaviti postupke tih prijava i prijenosa. Tehnička provedba elektroničkog sustava prikupljanja i prenošenja podataka o putnicima i članovima posade broda, uz primjenu komunikacijske i digitalne tehnologije, omogućila je prelazak sa sustava pohranjivanja unutar vlastitih brodarevih sustava evidencije na elektroničke sustave. Propisujući obvezu država članica EU-a da osiguraju da se od deklaranta (europska rješenja uvode ovaj novi, širi pojam kojim obuhvaća sve osobe odgovorne za prijavu podataka o brodovima, ne navodeći izričito o kojim je osobama riječ) zahtijeva da tražene informacije dostavi primjenjujući načelo »samo jednom« za svako uplovljavanje u luku, odnosno prijavljujući tražene podatke samo u jedinstveno nacionalno pomorsko sučelje (u sklopu podataka EMSWe), te da oni mogu biti podijeljeni i

operaterima luka ili terminala, dakle koristiti se za višestruke namjene. Tako se više od brodarka neće zahtijevati da pri pristajanju u luke EU-a iste podatke o osobama na brodu, kao i mnogobrojne druge podatke dostavljaju više puta. Jedinstvena nacionalna sučelja nastavit će funkcionirati kao mehanizam koordinacije koji će služiti ponajprije kao usmjerivač za prosljeđivanje dvosmjernih informacija između prijevoznika u pomorskom prometu i primatelja podataka (na primjer, lučke uprave, carine, tijela za graničnu kontrolu, mreža *SafeSeaNet* i dr.) kako bi se pojednostavio postupak prijave u pomorskom sektoru.¹²³ Očekuje se kako će tako digitalizacija i harmonizacija postupaka pridonijeti pojednostavljenju i interoperabilnosti ukupnog postupka prijave i prijenosa podataka o putnicima i članovima posade broda nadležnim tijelima i smanjenju administrativnog opterećenja brodarka.

BIBLIOGRAFIJA

Knjige i poglavlja u knjigama:

1. Amižić Jelovčić, P.; Primorac, Ž.; Mandić, N., *Obalna straža Republike Hrvatske – pravni okvir*, Pravni fakultet u Splitu, Split, 2017.
2. Bolanča, D.; Amižić Jelovčić, P., *Pomorsko pravo*, Pravni fakultet u Splitu, Split, 2023.
3. Bolanča, D., *Hrvatsko plovidbeno upravno pravo*, Pravni fakultet u Splitu, Split, 2015.
4. Bolanča, D., *Prometno pravo Republike Hrvatske*, Pravni fakultet u Splitu, Split, 2016.
5. Brodie, P., *Commercial Shipping Handbook*, 2. izdanje, CRC Press, Boca Raton, 2013.
6. Bulum, B., Pomorski promet, Radionov, N.; Marin, J. (ur.), *Europsko prometno pravo*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2011., str. 231-257.
7. Dhillon, B. S., *Transportation Systems Reliability and Safety*, CRC Press, Boca Raton, 2016.
8. Grabovac, I., *Suvremeno hrvatsko pomorsko pravo i Pomorski zakonik*, Književni krug, Split, 2005.

¹²³ Europska komisija, Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi okružja jedinstvenog europskog pomorskog sučelja i stavljanju izvan snage Direktive 2010/65/EU, *op. cit.*, str. 12.

9. Grabovac, I.; Kaštela, S., *Međunarodni i nacionalni izvori hrvatskoga prometnog prava*, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Književni krug, Zagreb / Split, 2013.
10. Grabovac, I.; Perlain, J., *Prava i dužnosti pomoraca*, Školska knjiga, Zagreb, 1978.
11. Graziano, A.; Teixeira, A. P.; Guedes Soares, C., Application of the TRACER Taxonomy for the Codification of Grounding and Collision Accidents, Guedes Soares, C.; Santos, T. A. (ur.), *Maritime Technology and Engineering*, 1. izdanje, CRC Press, Leiden, 2014., str. 215-226.
12. Koliouisis, I.; Koliouisis, P.; Katsoulakos, T., Maritime Single Windows: Lessons Learned from the eMAR Project, Ehlers, S. et al. (ur.), *Maritime-port Technology and Development*, Taylor & Francis Group, London, 2015., str. 27-34.
13. Luttenberger, A., *Pomorsko upravno pravo*, Pomorski fakultet u Rijeci, Rijeka, 2008.
14. Mandaraka-Sheppard, A., *Modern Maritime Law, Volume 2: Managing Risks and Liabilities*, Informa Law from Routledge, Abingdon, 2013.
15. Pavić, D., *Pomorsko imovinsko pravo*, Književni krug, Split, 2006.
16. Pavić, D., *Pomorsko pravo*, knjiga druga, Visoka pomorska škola u Splitu, Split, 2002.
17. Ringbom, H., *The EU Maritime Safety Policy and International Law*, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden, 2008.
18. Smith, G. W., *Management Obligations for Health and Safety*, CRC Press, Boca Raton, 2011.
19. Vatankhan, S., EU-Regulations on Inquiries into Maritime Casualties, Ehlers, P.; Lagoni, R. (ur.), *Enforcement of International and EU Law in Maritime Affairs*, LIT Verlag, Münster, 2008., str. 117-148.
20. Whittingham, R., *The Blame Machine: Why Human Error Causes Accidents*, Routledge, London, 2004.
21. Witt, J. A., *Obligations and Control of Flag States: Developments and Perspectives in International Law and EU Law*, LIT Verlag, Münster, 2007.
22. Yang, Z.; Wang, J., Ship Formal Safety Assessment, Talley, W. K. (ur.), *Maritime Safety, Security and Piracy*, Informa Law from Routledge, London, 2008., str. 31-53.

Članci:

1. Barbić, J., Zapovjednik broda – punomoćnik brodara po zaposlenju, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, god. 58 (2008.), br. 1-2, str. 15-33.
2. Baxter, T., Independent Investigation of Transportation Accidents, *Safety Science*, god. 19 (1995.), br. 2-3, str. 271-278.
3. Ćorić, D.; Šantić, I., Nadzor sigurnosti plovidbe i utvrđivanje prekršajne odgovornosti, *Pravni vjesnik*, god. 28 (2012.), br. 2, str. 79-94.
4. Ćorović, B.; Djurović, P., Research of Marine Accidents through the Prism of Human Factors, *Promet – Traffic & Transportation*, god. 25 (2013.), br. 4, str. 369-377.
5. Ibn Awal, Z.; Hasegawa, K., A Study on Accident Theories and Application to Maritime Accidents, *10th International Conference on Marine Technology, MARTEC 2016, Procedia Engineering*, god. 194 (2017.), str. 298-306.
6. Luttenberger, A.; Zec, D., Interesi obalne države u pomorskom nadzoru, *Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law*, god. 49 (2010.), br. 164, str. 345-366.
7. Lušić, Z.; Kos, S., Utjecaj brodara na odluke zapovjednika broda, *Naše more*, god. 58 (2011.), br. 3-4, str. 95-102.
8. Marten, B., Port State Jurisdiction over Vessel Information: Territoriality, Extra-territoriality and the Future of Shipping Regulation, *The International Journal of Marine and Coastal Law*, god. 31 (2016.), br. 3, str. 470-498.
9. Milošević-Pujo, B.; Jurčević, E., Traganje i spašavanje na moru, *Naše more*, god. 53 (2006.), br. 1-2, str. 34-38.
10. Milošević-Pujo, B.; Pavlić, T., Brodske isprave i knjige, *Naše more*, god. 53 (2006.), br. 5-6, str. 239-243.
11. Primorac, Ž., Aktualnosti u sustavu obavljanja upravnih istraga pomorskih nesreća prema najnovijim rješenjima hrvatskih pomorskopravnih propisa, Amižić Jelovčić, P. (ur.), *Zbornik radova s 1. međunarodne znanstvene konferencije pomorskog prava »Suvoremeni izazovi pomorske plovidbe« – ISCML Split 2016*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2017., str. 335-352.
12. Primorac, Ž., Konsolidacija europskih načela sigurnosnih istraga pomorskih nesreća, Čizmić, J.; Radić, Ž.; Seršić, V. (ur.), *Zbornik radova sa znanstvenostručnog skupa »In memoriam prof. dr. sc. Vjekoslav Šmid«*, Aktualnosti građanskog prava, prava u turizmu, pomorskog prava i prava mora te upravnog prava, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu i Grad Rab, Rab, 2014., str. 62-91.

13. Rukavina, B.; Luttenberger, A., Investigations of Maritime Accidents Involving Passenger Ships in the Republic of Croatia, *Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law*, god. 60 (2021.), br. 175, str. 139-156.
14. Rukavina, B.; Panjako, A., Legal Regulations for Ships Arriving in and/or Departing from Ports – Achievements and Open Issues, *Pomorstvo*, god. 34 (2020.), br. 1, str. 121-128.
15. Rukavina, B.; Rak, L.; Buneta, S., Legal Framework for Establishing a Single Maritime Transport Space without Barriers, *Pomorski zbornik*, god. 52 (2016.), br. 1, str. 165-182.
16. Skorupan, V., Novine u pravnom reguliranju odgovornih osoba u hrvatskom Pomorskom zakoniku iz 2004., *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, god. 56 (2006.), br. 5, str. 1325-1368.
17. Stoop, J.; Roed-Larsen, S., Public Safety Investigations – A New Evolutionary Step in Safety Enhancement?, *Reliability Engineering and System Safety*, god. 94 (2009.), br. 9, str. 1471-1479.
18. Stupalo, V.; Jugović, A.; Mrvica, A., Quantitative Analysis of Maritime Passenger Transport in Europe, *Naše more*, god. 63 (2016.), br. 4, str. 256-263.
19. Wang, X. *et al.*, A Novel Method for the Risk Assessment of Human Evacuation from Cruise Ships in Maritime Transportation, *Reliability Engineering and System Safety*, god. 230 (2023.), str. 1-17.
20. Wawruch, R., The Concept of a Single Window in e-Navigation and According to the EU Regulations, *International Journal on Marine Navigation and Safety of Sea Transportation*, god. 9 (2015.), br. 4, str. 551-556.

Europski i međunarodni pravni propisi:

1. Delegirana uredba Komisije (EU) 2023/205 od 7. studenoga 2022. o dopuni Uredbe (EU) 2019/1239 Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s utvrđivanjem skupa podataka europskog okružja jedinstvenog pomorskog sučelja i o izmjeni njezina priloga, SL L 33, 3. veljače 2023.
2. Direktiva 2002/59/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2002. o uspostavi sustava nadzora plovidbe i informacijskog sustava Zajednice i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 93/75/EEZ, SL L 208, 5. kolovoza 2002.
3. Direktiva 2009/17/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o izmjeni Direktive 2002/59/EZ o uspostavi sustava nadzora plovidbe i informacijskog sustava Zajednice, SL L 131, 28. svibnja 2009.

4. Direktiva 2009/45/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. svibnja 2009. o sigurnosnim pravilima i normama za putničke brodove (preinačena), SL L 163, 25. lipnja 2009.
5. Direktiva 2010/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o službenom postupku prijave za brodove koji dolaze u luke i/ili odlaze iz luka država članica i o stavljanju izvan snage Direktive 2002/6/EZ, SL L 283, 29. listopada 2010.
6. Direktiva (EU) 2017/2109 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. studenoga 2017. o izmjeni Direktive Vijeća 98/41/EZ o upisu osoba koje putuju putničkim brodovima koji plove prema lukama ili iz luka država članica Zajednice i Direktive 2010/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća o službenom postupku prijave za brodove koji dolaze u luke i/ili odlaze iz luka država članica, SL L 315, 30. studenoga 2017.
7. Direktiva Komisije 2011/15/EU od 23. veljače 2011. o izmjeni Direktive 2002/59/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi sustava nadzora plovidbe i informacijskog sustava Zajednice, SL L 49, 24. veljače 2011.
8. Direktiva Komisije 2014/100/EU od 28. listopada 2014. o izmjeni Direktive 2002/59/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi sustava nadzora plovidbe i informacijskog sustava Zajednice, SL L 308, 29. listopada 2014.
9. Direktiva Vijeća 98/41/EZ od 18. lipnja 1998. o upisu osoba koje putuju putničkim brodovima koji plove prema lukama ili iz luka država članica Zajednice, SL L 188, 2. srpnja 1998.
10. Direktiva Vijeća 1999/35/EZ od 29. travnja 1999. o sustavu obveznih pregleda radi sigurnog obavljanja linijske plovidbe ro-ro putničkih brodova i brzih putničkih plovila, SL L 138, 1. lipnja 1999.
11. Konvencija o olakšicama u međunarodnom pomorskom prometu (FAL), 1965.
12. Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskih života na moru (SOLAS), 1974.
13. Međunarodni pravilnik o upravljanju sigurnošću (ISM), 1993.
14. Provedbena odluka Komisije (EU) 2016/1109 od 6. srpnja 2016. o zahtjevu za odstupanje Italije u skladu s člankom 9. stavkom 4. Direktive Vijeća 98/41/EZ o upisu osoba koje putuju putničkim brodovima koji plove prema lukama ili iz luka država članica Zajednice, SL L 183, 8. srpnja 2016.

15. Provedbena odluka Komisije (EU) 2017/711 od 18. travnja 2017. o zahtjevu za odstupanje Kraljevine Danske i Savezne Republike Njemačke u skladu s člankom 9. stavkom 4. Direktive 98/41/EZ o upisu osoba koje putuju putničkim brodovima koji plove prema lukama ili iz luka država članica Zajednice, SL L 104, 20. travnja 2017.
16. Provedbena odluka Komisije (EU) 2017/729 od 20. travnja 2017. o zahtjevu za odstupanje Republike Hrvatske u skladu s člankom 9. stavkom 4. Direktive 98/41/EZ o upisu osoba koje putuju putničkim brodovima koji plove prema lukama ili iz luka država članica Zajednice, SL L 107, 25. travnja 2017.
17. Uredba (EU) 2016/399 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o Zakoniku Unije o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granica (Zakonik o schengenskim granicama), SL L 77, 23. ožujka 2016.
18. Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), SL L 119, 4. svibnja 2016.
19. Uredba (EU) 2019/1239 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o uspostavi europskog okružja jedinstvenog pomorskog sučelja i stavljanju izvan snage Direktive 2010/65/EU, SL L 198, 25. srpnja 2019.

Ostala dokumentacija:

1. European Commission, Commission Staff Working Document, Evaluation of the Directive 2010/65/EU on Reporting Formalities for Ships Arriving in and/or Departing from Ports of the Member States, Brussels, SWD(2018) 235 final, 16. svibnja 2018., <https://transport.ec.europa.eu/system/files/2018-05/swd20180234-eval.pdf> (pristup 10. rujna 2023.).
2. Europska komisija, Europsko okružje jedinstvenog pomorskog sučelja, http://publications.europa.eu/resource/cellar/8ef71ffd-49c0-11ea-8aa5-01aa-75ed71a1.0011.02/DOC_1 (pristup 15. rujna 2023.).
3. Europska komisija, Izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi Direktive 2010/65/EU o službenom postupku prijave za brodove koji dolaze u luke i/ili odlaze iz luka država članica, COM/2014/0320 final, 52014DC0320, 25. lipnja 2014., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:52014DC0320> (pristup 20. rujna 2023.).

4. Europska komisija, Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću, REFIT Prilagodba kursa: Provjera prikladnosti zakonodavstva EU-a o sigurnosti putničkih brodova, COM(2015) 508 final, 16. listopada 2015., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:52015DC0508> (pristup 26. rujna 2023.).
5. Europska komisija, Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi okružja jedinstvenog europskog pomorskog sučelja i stavljanju izvan snage Direktive 2010/65/EU, Bruxelles, COM(2018) 278 final, 17. svibnja 2018., <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9051-2018-INIT/hr/pdf> (pristup 20. rujna 2023.).

Ostalo:

1. EMSA, Annual Overview of Marine Casualties and Incidents 2022, <https://www.emsa.europa.eu/newsroom/latest-news/item/4867-annual-overview-of-marine-casualties-and-incidents-2021.html> (pristup 25. rujna 2023.).
2. Pape, M., Registration of Persons on Board Passenger Ships, Briefing, EPRS | European Parliamentary Research Service, 2018., [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/595901/EPRS_BRI\(2017\)595901_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/595901/EPRS_BRI(2017)595901_EN.pdf) (pristup 26. rujna 2023.).
3. Statista, Largest Cruise Ships Worldwide, by Gross Tonnage, <https://www.statista.com/statistics/264515/ranking-of-the-cruise-ships-worldwide-by-gross-tonnage/> (pristup 26. rujna 2023.).

Summary:

**EUROPEAN LEGAL SOURCES ON THE EXECUTION OF
THE OBLIGATION TO COUNT AND REPORT DATA ON
PASSENGERS AND SHIP CREW MEMBERS**

This paper analyses the European legal sources on the execution of the obligation to count, report and transfer data on passengers and crew members of ships sailing to and from EU ports (Directive 98/41/EC, Directive 2002/59/EC, Directive 2010/65/EU, Directive (EU) 2017/2109). The paper reveals the specificity of the provisions in question and the problem of the incomplete transposition of European legislation into the national legal systems of the EU Member States, which is particularly manifested in non-harmonised, complicated and multiple procedures for reporting and transferring similar data about ships (including data on the total number of people on board – passengers and ship crew members), and consequently in the greater administrative/financial burden for shipowners. The paper further analyses the legal provisions that include the application of modern technological achievements in maritime transport, the digitalisation of the reporting obligation and the electronic system for collecting and transferring data about persons on board for multiple purposes, including the provisions on unifying, simplifying and coordinating procedures for electronic registration and transfer of the said data for ships according to the provisions of Regulation (EU) 2019/1239, which will come into force on 15 August 2025. In this way, the paper shows to what extent the EU's long-standing goals have been achieved regarding the modality of adapting the existing legal provisions to the challenges of digitalisation and modern maritime navigation, ensuring greater efficiency in the implementation of search and rescue measures for persons on board, and helping to resolve the consequences of maritime accidents.

Keywords: counting; reporting of data; passengers; ship crew members.